

**משרד
הבריאות**

מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי

השוואות בינלאומיות של מערכות בריאות: ארצות ה-OECD וישראל 2012

ערכו:

ניר קידר

רני פלוטניק

דיאנה נקמולי לוי

טוביה חורב

יוני 2014

ירושלים, תמוז תשע"ד

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>נושא</u>
	<u>מבוא</u>
2	תרשים מס' 1 – הקשר בין התוצר לנפש במונחי שווי כוח הקנייה (PPP)
4	לשיעורי תמותת התינוקות במדינות ה-OECD – 2012
5	תרשים מס' 2 – שיעור המיטות לאשפוז כללי במדינות נבחרות 1990 – 2012
6	תרשים מס' 3 – שיעורי רופאים ואחיות מועסקים במדינות ה-OECD – 2012
7	תרשים מס' 4 – ההוצאה הלאומית לבריאות כאחוז מהתמ"ג במדינות נבחרות 1990-2012
8	תרשים מס' 5 – הקשר בין התוצר לנפש במונחי שווי כוח הקנייה (PPP) לתוחלת החיים בלידה לגברים במדינות ה-OECD – 2012
	<u>חלק ראשון – אוכלוסייה ותנועה טבעית</u>
9	תרשים מס' 6 – אחוז בני 0-14 מסה"כ האוכלוסייה
10	תרשים מס' 7 – אחוז בני 65 ומעלה מסה"כ האוכלוסייה
11	תרשים מס' 8 – יחס תלות
12	תרשים מס' 9 – תוחלת חיים בלידה - נשים
13	תרשים מס' 10 – תוחלת חיים בלידה - גברים
14	תרשים מס' 11 – תוחלת חיים בגיל 65 - נשים
15	תרשים מס' 12 – תוחלת חיים בגיל 65 - גברים
16	תרשים מס' 13 – פריון - מספר ילדים לנשים בגיל 15-44
17	תרשים מס' 14 – תמותת תינוקות – מספר למאה לידות חי
18	תרשים מס' 15 – ניתוח קיסרי - מספר ניתוחים לאלף לידות חי
19	תרשים מס' 16 – אחוז הילודים שמשקלם נמוך מ-2,500 גרם
	<u>חלק שני – תשתיות מערכת הבריאות</u>
20	תרשים מס' 17 – סה"כ מיטות – שיעור לאלף נפש
21	תרשים מס' 18 – מיטות כלליות – שיעור לאלף נפש
22	תרשים מס' 19 – מיטות לבריאות הנפש – שיעור לאלף נפש
23	תרשים מס' 20 – רופאים מועסקים – שיעור לאלף נפש
24	תרשים מס' 21 – אחיות מועסקות – שיעור לאלף נפש
25	תרשים מס' 22 – רופאי שיניים – שיעור לאלף נפש
26	תרשים מס' 23 – מכשירי MRI – שיעור למיליון תושבים
27	תרשים מס' 24 – מכשירי CT – שיעור למיליון תושבים

חלק שלישי – שימוש בשירותי בריאות ומצב בריאות

- 28 תרשים מס' 25 – שיעור בעלי ביטוחי הבריאות הפרטיים באוכלוסייה
- 29 תרשים מס' 26 – ימי שהייה ממוצעת בבית החולים, מיטות כלליות
- 30 תרשים מס' 27 – שיעור תפוסה ממוצעת באחוזים, מיטות כלליות
- 31 תרשים מס' 28 – אחוז ביצוע בדיקת ממוגרפיה לנשים בגיל 50-69
- 32 תרשים מס' 29 – שיעור בני 65 ומעלה שהתחסנו נגד שפעת
- 33 תרשים מס' 30 – תמותה כתוצאה מסרטן השד – ממוצע ל 100,000 נשים
- 34 תרשים מס' 31 – תמותה כתוצאה מסרטן הערמונית – ממוצע ל 100,000 גברים

חלק רביעי – ההוצאה הלאומית לבריאות

- 35 תרשים מס' 32 – ההוצאה הלאומית לבריאות כאחוז מהתמ"ג
- 36 תרשים מס' 33 – ההוצאה הלאומית לבריאות לנפש בדולרים במונחי שווי כוח הקנייה PPP
- 37 תרשים מס' 34 – אחוז המימון הפרטי מסך ההוצאה הלאומית לבריאות

מבוא

אחת לשנה מתפרסמים נתונים השוואתיים על מערכות בריאות ב - 34 המדינות החברות בארגון המדינות לשיתוף פעולה ופיתוח כלכלי - ארגון ה-OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development). פרסום זה משתמש בקובץ נתוני ה-OECD לשנת 2012 ומשווה את נתוני ישראל למדינות החברות בארגון בלמעלה משלושים מדדים הקשורים למערכת הבריאות. ישראל הצטרפה לארגון ה-OECD בתאריך 7.9.2010.

הנתונים המתפרסמים על ידי ארגון ה-OECD, מבוססים במידת האפשר על הגדרות אחידות, תוך ניסיון להתגבר על הבדלים הקיימים בין המדינות בשיטות הרישום החשבונאי, הבדלי הגדרות, בעיות מחירים ושער חליפין. אחידות ההגדרות מקלה על עריכת השוואות בינלאומיות, אולם, חשוב להסתייג ולציין שהן בשל חוסר האחידות שנוצר והן בשל אופיין השונה של מערכות הבריאות בממדים רבים נוספים (כגון דרכי המימון ואספקת השירותים, דפוסי הקצאה, מערכי הביטוח, התשתית החוקית של המערכות, הבדלים דמוגרפיים בין המדינות ועוד) שאינם מוצגים בחוברת זו, יש להיזהר בהפקת לקחים ומסקנות על בסיס נתונים אלו בלבד. כמו כן, הנתונים המוצגים בפרסום זה אודות מדינת ישראל, לקוחים מתוך הפרסומים של ארגון ה-OECD. לגבי חלק מהמדדים המופיעים בפרסום קיימים כבר נתונים מעודכנים יותר בישראל. על מנת לשמור על אחידות הנתונים, בחרנו לצטט את נתוני ה-OECD.

קובץ נתוני הבריאות של ה-OECD, מציג את הנתונים המעודכנים ביותר הקיימים בארגון. ברוב המקרים נתונים אלו מתייחסים לשנת 2012 ובחלקים אחרים לשנים 2011-2013.

פרסום זה מהווה המשך לפרסומים קודמים בנושא של מינהל תכנון אסטרטגי וכלכלי (לשעבר האגף לכלכלה וביטוח בריאות) במשרד הבריאות והנתונים ההשוואתיים בו מקובצים לארבע קבוצות עיקריות:

- א. אוכלוסייה ותנועה טבעית.
- ב. תשתיות מערכת הבריאות.
- ג. שימוש בשירותי בריאות ומצב בריאות.
- ד. ההוצאה הלאומית לבריאות.

בהמשך למבוא, כפתיח - מובאת סדרה של תרשימים המציגים באופן מרוכז את התפתחותם, לאורך זמן, של מספר מדדים מרכזיים בישראל בהשוואה למדינות נבחרות.

המדדים השונים המוצגים בתרשימים המהווים את החלק העיקרי של הפרסום, מציגים את נתוני המדינות לפי סדר יורד של המדד. בכל תרשים מובלטים נתוני ישראל וכן נתוני הממוצע של המדינות

בתרשים. הממוצע המוצג בפרסום זה הינו ממוצע פשוט של מדינות ה-OECD בו כל מדינה מקבלת משקל שווה (בניגוד לממוצע משוקלל בו כל מדינה מקבלת משקל בהתאם לחלקה היחסי במדד).

הנתונים המוצגים בחוברת מהווים רק חלק קטן מנתונים המצויים בקובץ הממוחשב של ה-OECD. מידע נוסף, כולל הגדרות רחבות, ניתן למצוא במאגר הנתונים המופיע באתר הארגון דרך הקישור www.oecd.org/health/statistics.

מהשוואת נתוני מדינת ישראל ביחס למדינות ה-OECD, בולטים מספר ממצאים:

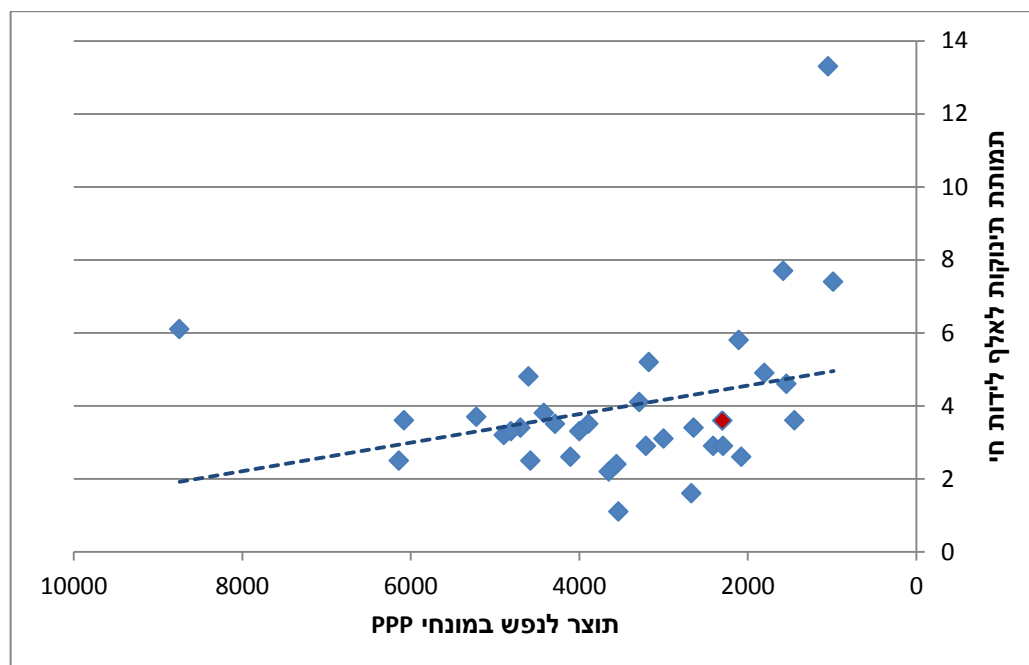
אוכלוסייה ומצב בריאות

- אוכלוסיית ישראל הינה צעירה בהשוואה למדינות אחרות החברות ב-OECD. שיעור בני הגילאים 65 ומעלה באוכלוסייה עומד בישראל על 10.3 אחוזים לעומת 15.7 שהוא הממוצע במדינות ה-OECD.
- שיעור הילדים מתחת לגיל 14 בישראל הינו 28.2 אחוזים והוא השני בגובהו בקרב מדינות ה-OECD.
- היחס בין שתי קבוצות הגיל (עד 14 ומ-65 ומעלה) לבין שאר תושבי ישראל (בגילאי 15-64) מבטא את מה שמכונה 'יחס תלות' – זהו היחס בין האוכלוסייה בגיל עבודה לבין האוכלוסייה שבאופן כללי זקוקה יותר לרשת הביטחון החברתית. מדד זה מבטא את הנטל הקיים על האוכלוסייה בגיל העבודה. יחס התלות בישראל הוא 62.5 אחוזים – שיעור שיא בשנים האחרונות, והוא הגבוה ביותר בקרב המדינות החברות בארגון.
- תוחלת החיים בישראל גבוהה מן הממוצע במדינות ה-OECD. תוחלת החיים הממוצעת של גבר ישראלי גבוהה בכשנתיים וחצי בהשוואה לממוצע בקרב גברים במדינות ה-OECD (בישראל – 79.9 לעומת ממוצע של 77.5) והיא השלישית בגובהה בכל מדינות הארגון. בקרב נשים הפער נמוך יותר ועומד על כחצי שנה (83.6 לעומת 82.8). תוחלת החיים של הנשים בישראל הינה במקום ה-11 בקרב מדינות הארגון.
- שיעור תמותת תינוקות בישראל נמוך מן הממוצע הקיים במדינות החברות בארגון ועמד בישראל בשנת 2012 על 3.6 פטירות לאלף לידות חי לעומת ממוצע של 4.0 בקרב מדינות ה-OECD. שיעור התמותה בישראל נמוך יותר מאשר בארה"ב ובבריטניה למשל, אך גבוה בהשוואה לספרד, יוון ומדינות סקנדינביה. יש להדגיש כי בנושא זה קיימים הבדלים בין קבוצות אוכלוסייה שונות בישראל.
- ראוי לציין כי אחוז הילודים שמשקלם פחות מ-2,500 גרם, גבוה בישראל מרוב הארצות הנסקרות (מקום שישי).

תרשים מס' 1 – הקשר בין התוצר לנפש במונחי שווי כוח הקנייה (PPP) לשיעורי

תמותת התינוקות במדינות ה-OECD – 2012

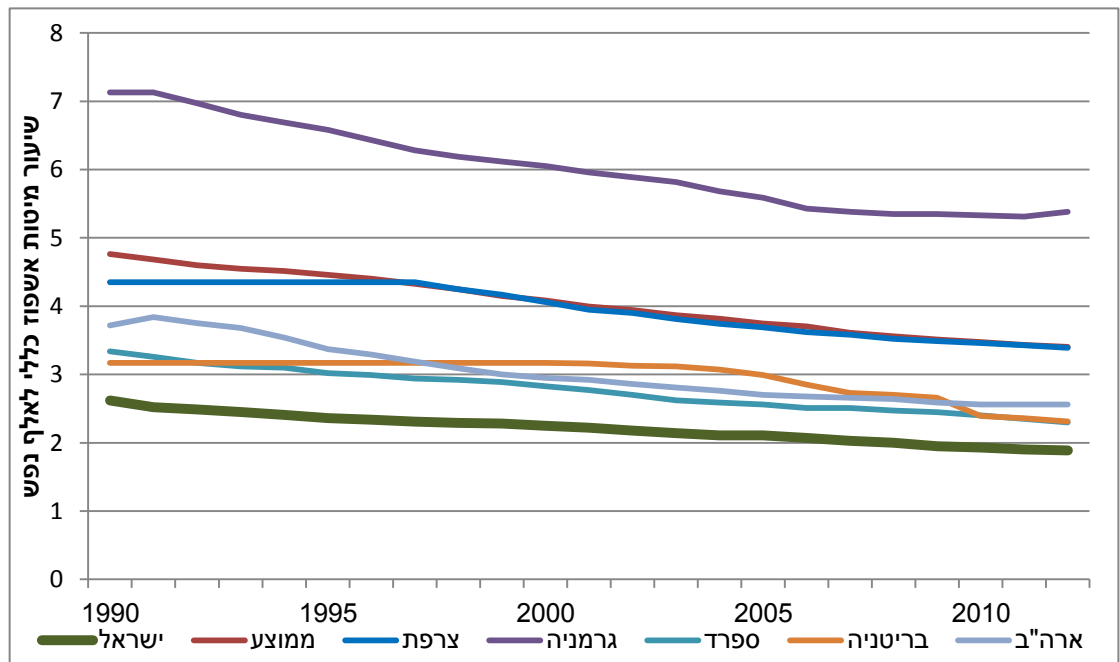
התרשים מראה לנו באופן ברור את הקשר השלילי בין גובה התוצר לבין שיעורי תמותת התינוקות במדינות ה-OECD. ישראל (המסומנת באדום) נמצאת מתחת לקו המגמה.

שיעור המיטות לאשפוז כללי בישראל, הינו הנמוך ביותר במדינות ה-OECD, מלבד מקסיקו וקנדה.

תרשים מס' 2 – שיעור המיטות לאשפוז כללי במדינות נבחרות

2012 – 1990

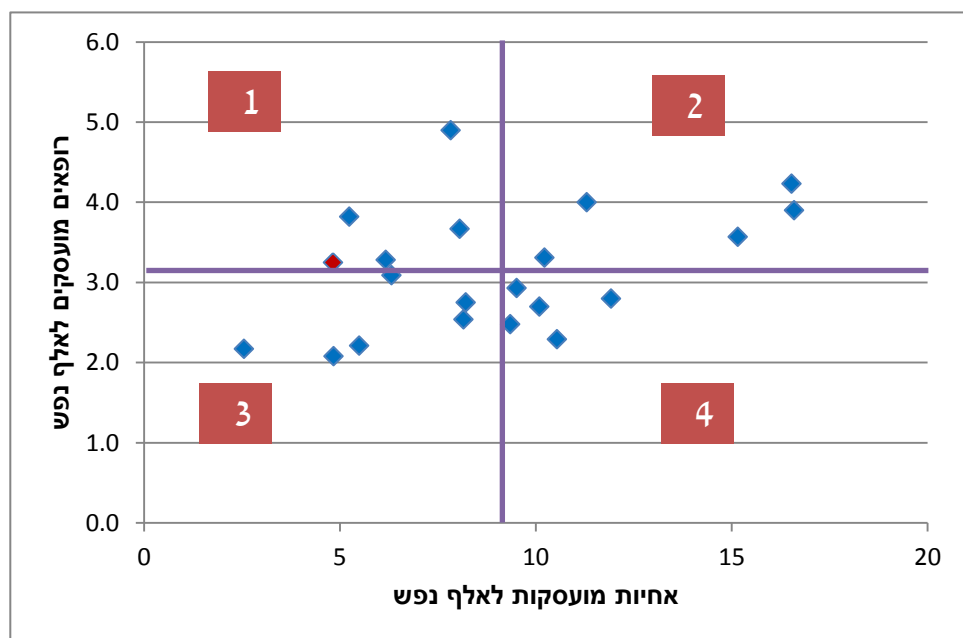

- כפי שניתן לראות בתרשים, שיעור המיטות לאשפוז כללי בישראל נמוך יחסית למדינות אחרות החברות בארגון ועומד על כ- 1.9 מיטות לאלף נפש לעומת ממוצע של 3.3 במדינות החברות ב-OECD. כתוצאה מכך ניצולת המיטות בישראל גבוהה מאוד.
- מאז סוף שנות ה-90 של המאה הקודמת ועד 2012 כמעט ולא נוספו מיטות אשפוז בישראל, דבר אשר הביא לירידה בשיעור המיטות ביחס לאוכלוסייה. חשוב לציין כי עוד טרם ההקפאה בפתיחת מיטות אשפוז חדשות, שיעור המיטות בישראל, היה מן הנמוכים ביחס למדינות הארגון. בשנתיים האחרונות פתח משרד הבריאות מאות מיטות אשפוז חדשות, גם בשנים הבאות משרד הבריאות יפתח מאות מיטות אשפוז חדשות ברחבי הארץ. צעד זה, יביא לבלימה בירידה בשיעור מיטות האשפוז בישראל.
- כפי שניתן לראות בפרסום זה, שיעור המיטות הנמוך בא לידי ביטוי גם בנתונים כגון שהייה ממוצעת נמוכה יחסית באשפוז (שעומדת בישראל על 4.3 ימים, בעוד שהממוצע הוא 6.5).
- בנוסף, שיעור תפוסת מיטות האשפוז הוא הגבוה ביותר בארגון (96.6 אחוז בישראל, לעומת 75.1 אחוז בממוצע בקרב המדינות החברות בארגון).

- ארגון ה-OECD מציין כי שיעור הרופאים לאלף נפש בישראל דומה לממוצע שקיים במדינות הארגון (בישראל 3.3 לעומת 3.2 ב-OECD). יחד עם זאת, חשוב לציין כי לפי תחזיות משרד הבריאות, שיעור הרופאים צפוי לרדת בשנים הבאות אל מתחת לממוצע ה-OECD. זאת, בניגוד למגמת עלייה בשיעור הרופאים הקיימת בקרב המדינות החברות בארגון. משרד הבריאות יחד עם המועצה להשכלה גבוהה פועל בשנים האחרונות להגדלת מספר הסטודנטים לרפואה. בחמש השנים האחרונות הוכפל מספר הסטודנטים לרפואה בישראל.
- שיעור האחיות לאלף נפש בישראל נמוך מאוד והוא עמד בשנת 2010 על 4.8 אחוזים בהשוואה לממוצע של 8.8 אחוזים בקרב מדינות ה-OECD. בשנת 2012 הגיע מספר הסטודנטים לסייעוד לשיא של יותר מ-2,000 סטודנטים, זאת כחלק מהמאמצים של המשרד להגדיל את ההכשרות בתחום.

תרשים מס' 3 – שיעורי רופאים ואחיות מועסקים במדינות ה-OECD לאלף

נפש – 2012

- תרשים מס' 3 מראה את היחס במדינות ה-OECD בין העסקת רופאים ואחיות. הקווים הסגולים מציינים את שיעור ההעסקה הממוצע במדינות הארגון כיום. ברביע הראשון נמצאות מדינות בהן שיעור הרופאים הינו מעל הממוצע ואילו שיעור האחיות נמוך מהממוצע, ישראל כדוגמא. הרביע הרביעי מציג תמונה הפוכה, מדינות בהן שיעור האחיות גבוה מהממוצע ושיעור הרופאים נמוך מהממוצע. מרבית מדינות הארגון נמצאות ברביעים אלו, דבר המשקף את השונות במערכת הבריאות וכן את תמהיל הסמכויות השונה בין רופאים ואחיות. ברביע השני נמצאות מדינות בהן

גם שיעור הרופאים וגם שיעור האחיות גבוה מהממוצע, ואילו ברביע השלישי מוצגת תמונת הראי (מעט רופאים ומעט אחיות).

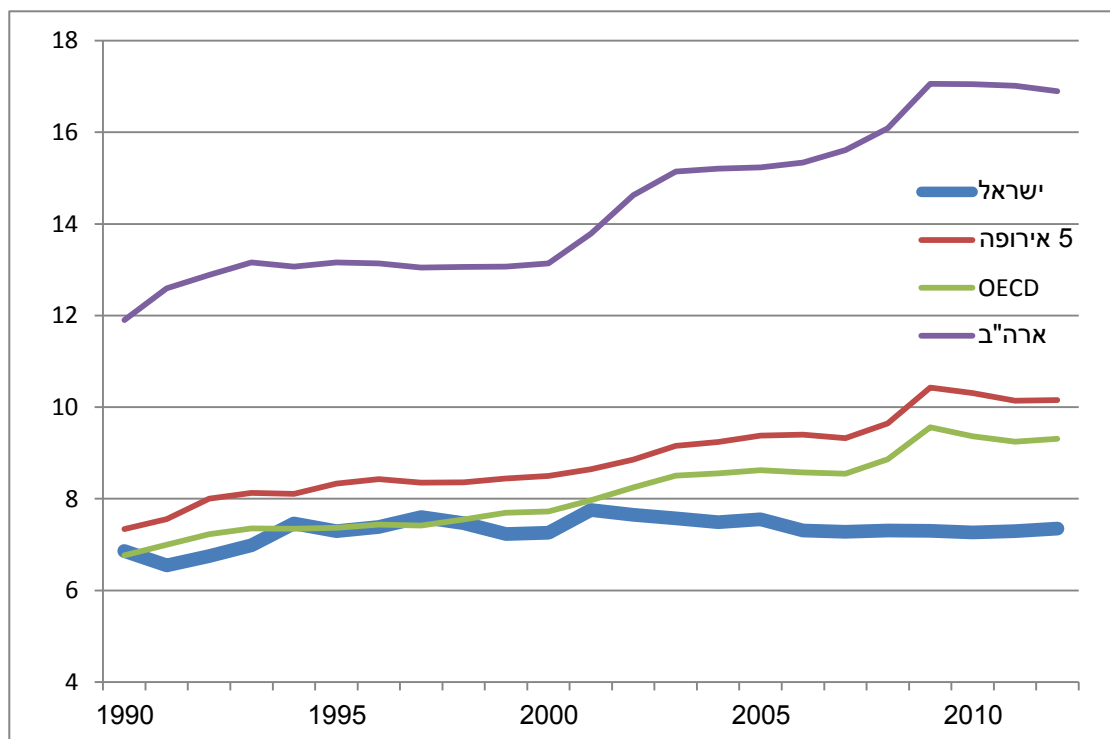
- מתחזיות שביצע משרד הבריאות לשנים הקרובות, עולה כי צעדי ההתערבות שננקטו בשנים האחרונות יביאו לבלימה בירידה בשיעור הרופאים ולעלייה בשיעור האחיות. יחד עם זאת, על אף צעדים אלו, ישראל תעבור מהרביע הראשון לרביע השלישי. חשוב לציין כי הירידה בשיעורי הרופאים והאחיות בישראל מנוגדת למגמה במדינות ה-OECD, שם שיעורי ההעסקה של רופאים ואחיות עולים עם השנים.

ההוצאה הלאומית על בריאות

- ההוצאה הלאומית על בריאות בישראל כאחוז מהתוצר המקומי הגולמי (תמ"ג) הינה נמוכה ביחס למדינות ה-OECD.

תרשים מס' 4 – ההוצאה הלאומית לבריאות כאחוז מהתמ"ג במדינות נבחרות

2012 - 1990

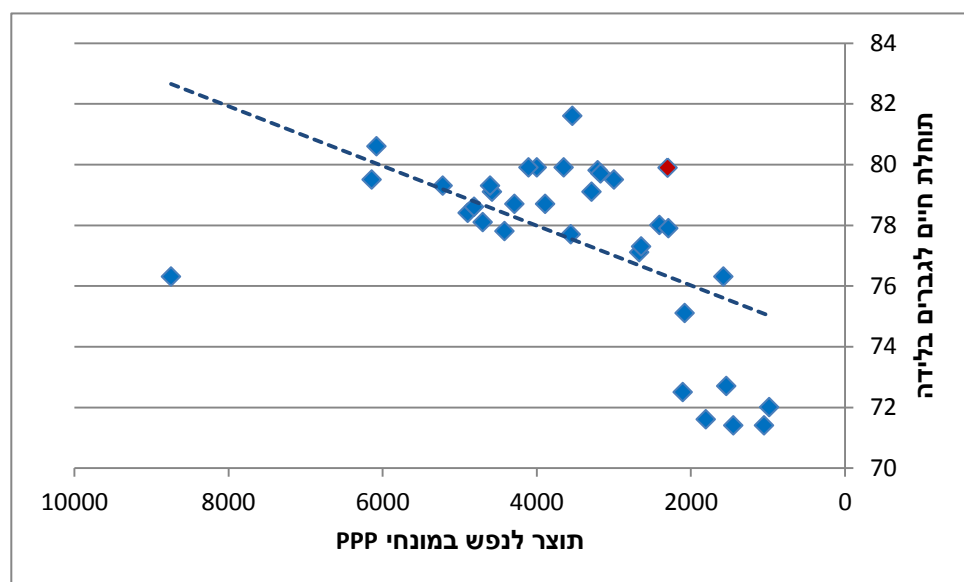
- מתרשים מס' 4 ניתן לראות כי שיעור ההוצאה הלאומית על בריאות בישראל הינו נמוך מממוצע ה-OECD ומהשיעור במדינות נבחרות. בנוסף, בעוד שבמדינות ה-OECD קיימת מגמה של עלייה בשיעור ההוצאה הלאומית על בריאות כאחוז מהתמ"ג עד לשנים האחרונות, בישראל שיעור ההוצאה הינו יחסית קבוע מאז שנות ה-90 של המאה הקודמת. יחד עם זאת, יש לשים לב לכך

שבשנים האחרונות לא חל גידול בהוצאה על בריאות כאחוז מהתוצר במדינות ה-OECD, וזאת בדומה לישראל. בהתייחס לאחוז ההוצאה הנמוך בישראל, יש לציין כי מצד אחד, מדינת ישראל הינה מדינה צעירה יחסית למדינות ה-OECD, עובדה אשר מעידה על צורך נמוך יותר בהוצאה על בריאות. יחד עם זאת, יש לציין כי במרבית מדינות ה-OECD התמ"ג לנפש במחירי שווי כוח הקנייה, הינו גבוה יותר, דבר אשר מעיד על הוצאה עוד יותר גבוהה על בריאות, ביחס לישראל.

- שיעור ההוצאה הציבורית (במימון ציבורי) מתוך כלל ההוצאה על בריאות נמוך בהשוואה למדינות החברות בארגון. בשנת 2011 הוא עמד בישראל על 59.8 אחוזים בלבד לעומת 72.3 אחוזים במדינות החברות ב-OECD.

תרשים מס' 5 – הקשר בין התוצר לנפש במונחי שווי כוח הקנייה (PPP) לתוחלת

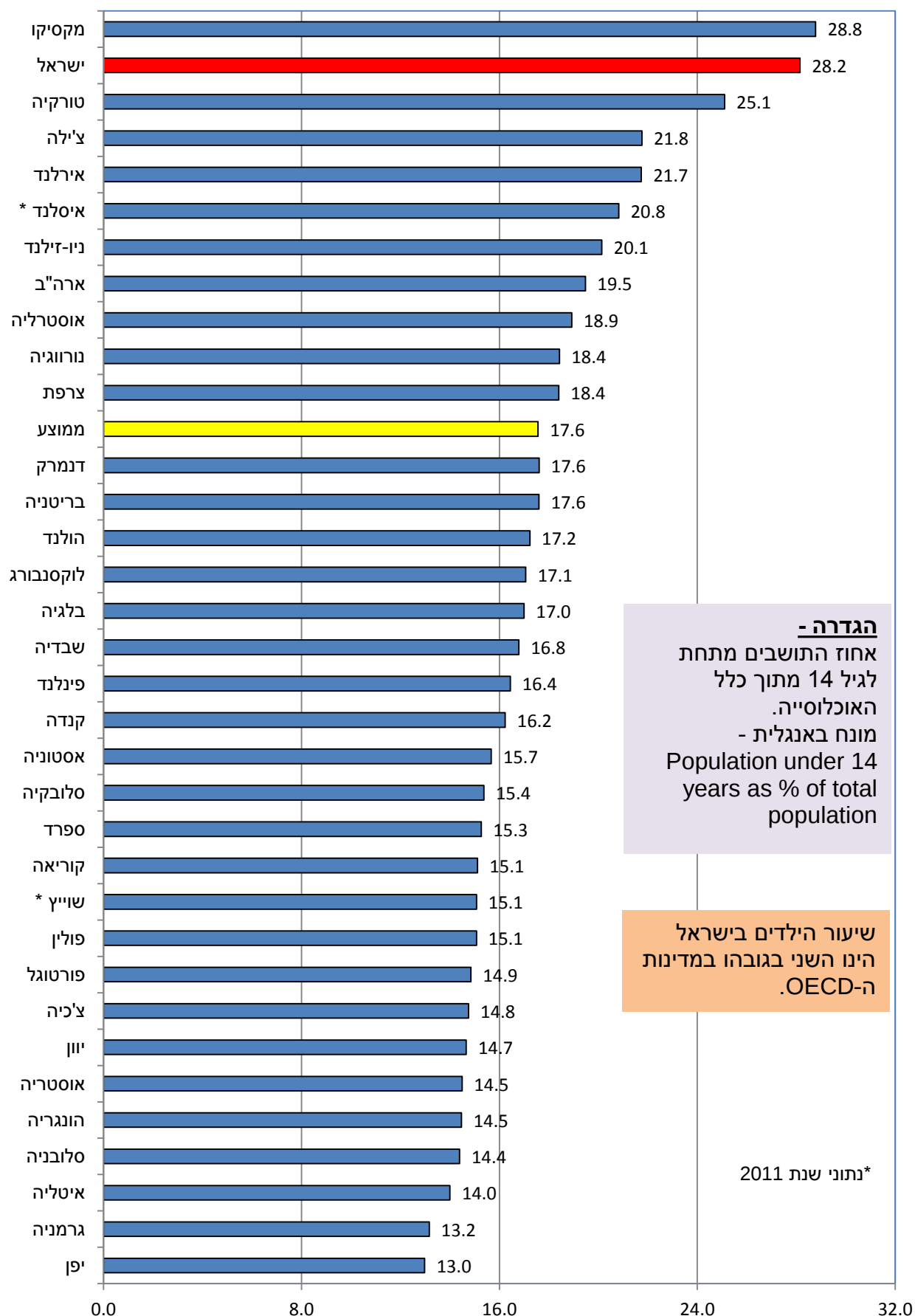
החיים בלידה לגברים במדינות ה-OECD לשנת 2012

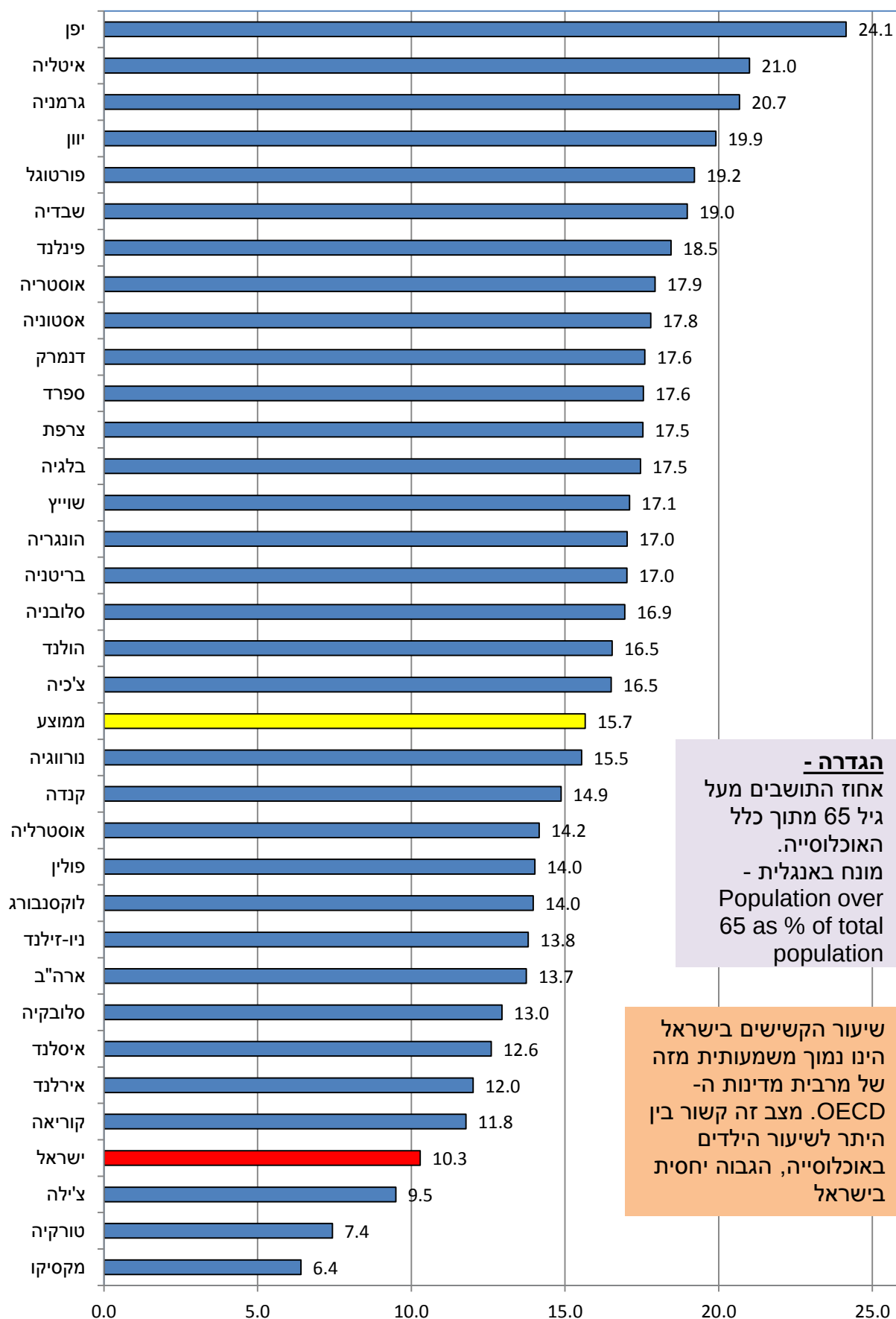
- מן התרשים ניתן ללמוד על קשר חיובי בין התוצר לנפש לבין תוחלת החיים במדינות ה-OECD. ישראל (מסומנת באדום) בולטת לטובה בתרשים זה, ונמצאת גבוהה באופן משמעותי מעל קו המגמה.

ברצוננו להודות לגורמים השונים במשרד הבריאות ובלשכה המרכזית לסטטיסטיקה אשר פועלים מול הארגון ומדווחים את נתוני הבריאות אודות ישראל ולמעשה מאפשרים להשוות את ישראל למדינות הארגון: נאוה ברנר, ציונה חקלאי, מירב כץ, פנינה צדקה, נעמה רותם ותמי שוחט.

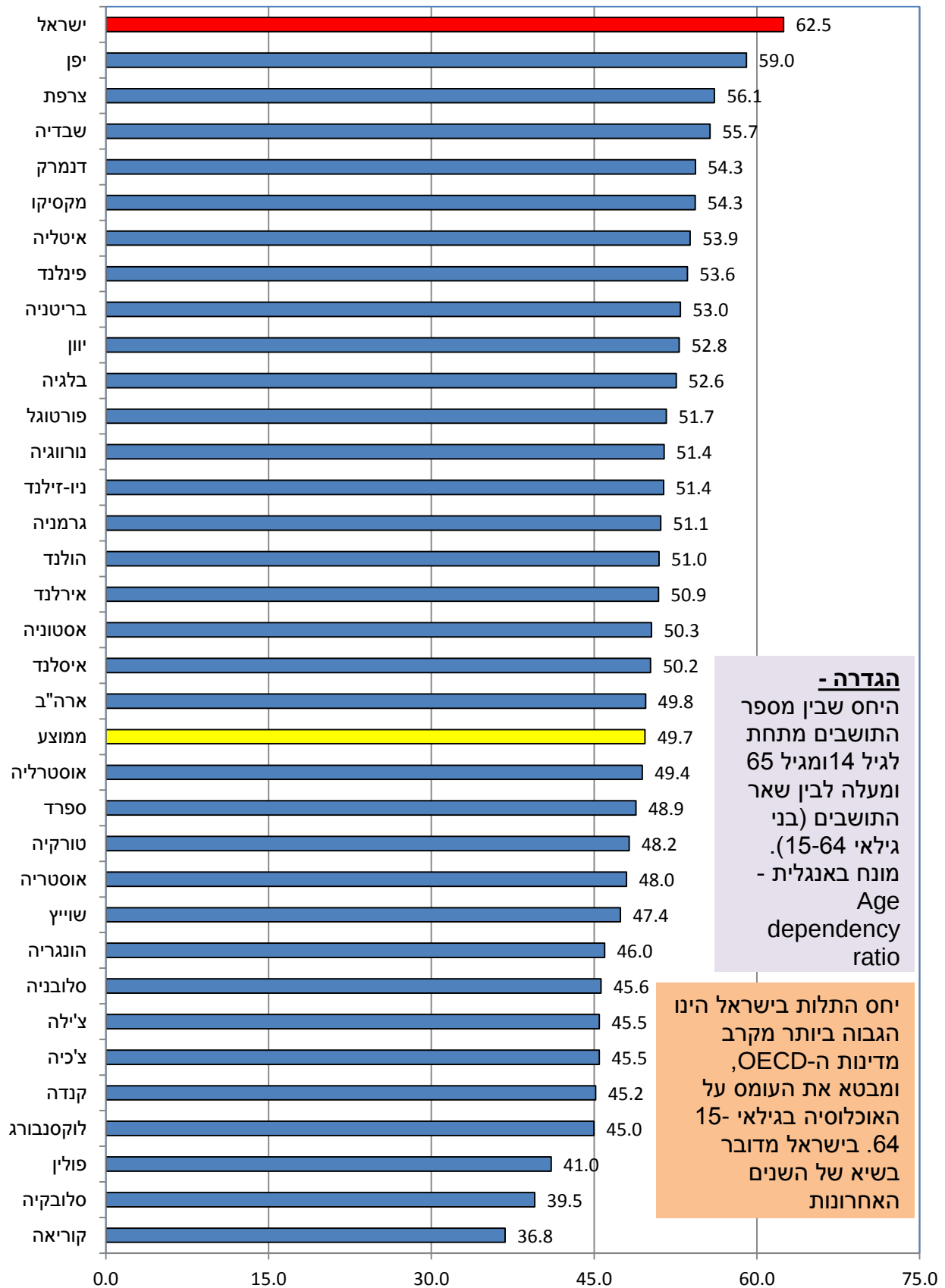
תרשים 6 - אחוז התושבים מתחת לגיל 14 - 2012

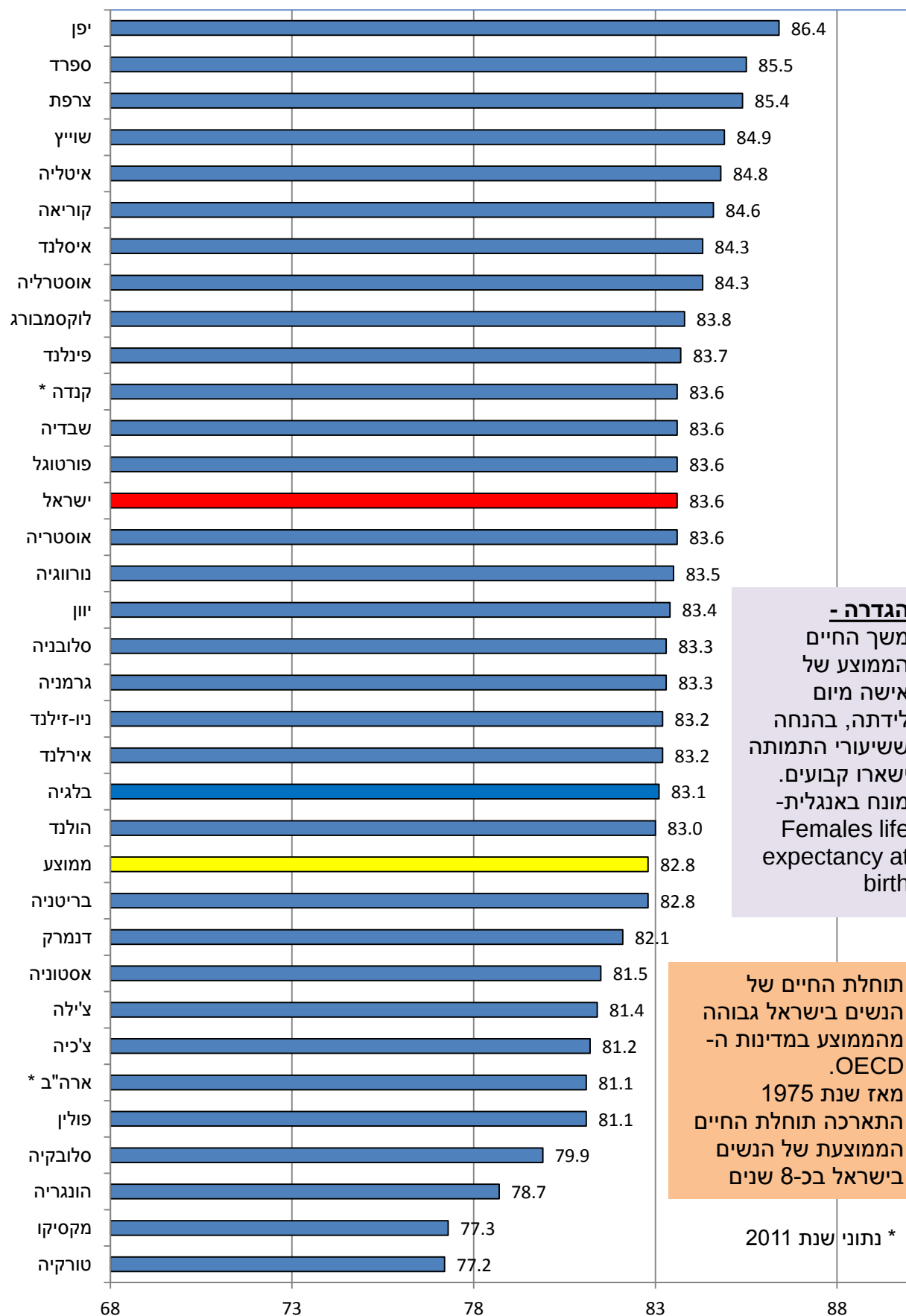
תרשים 7 - אחוז התושבים מגיל 65 ומעלה - 2012

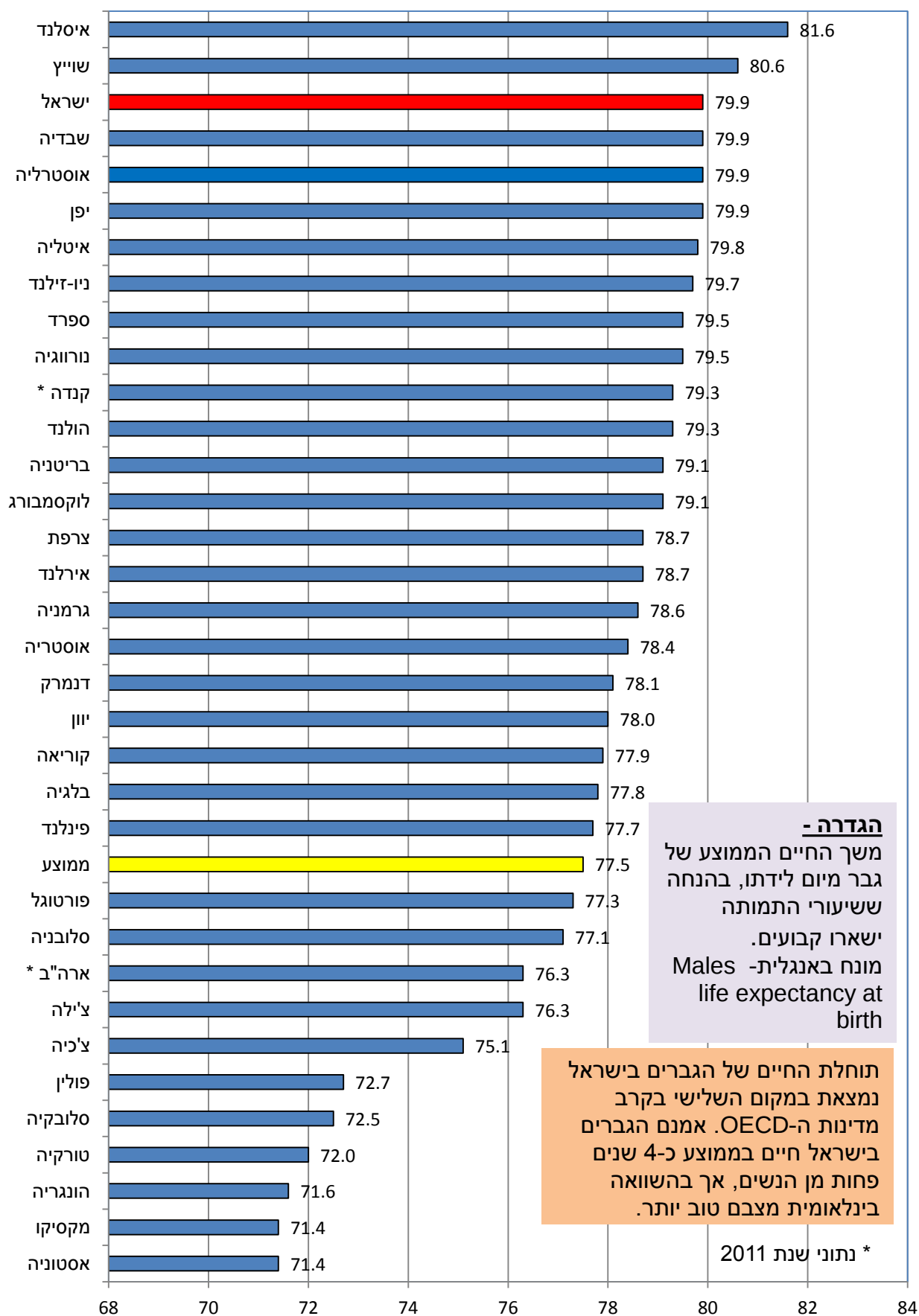
תרשים 8 - יחס תלות - 2012

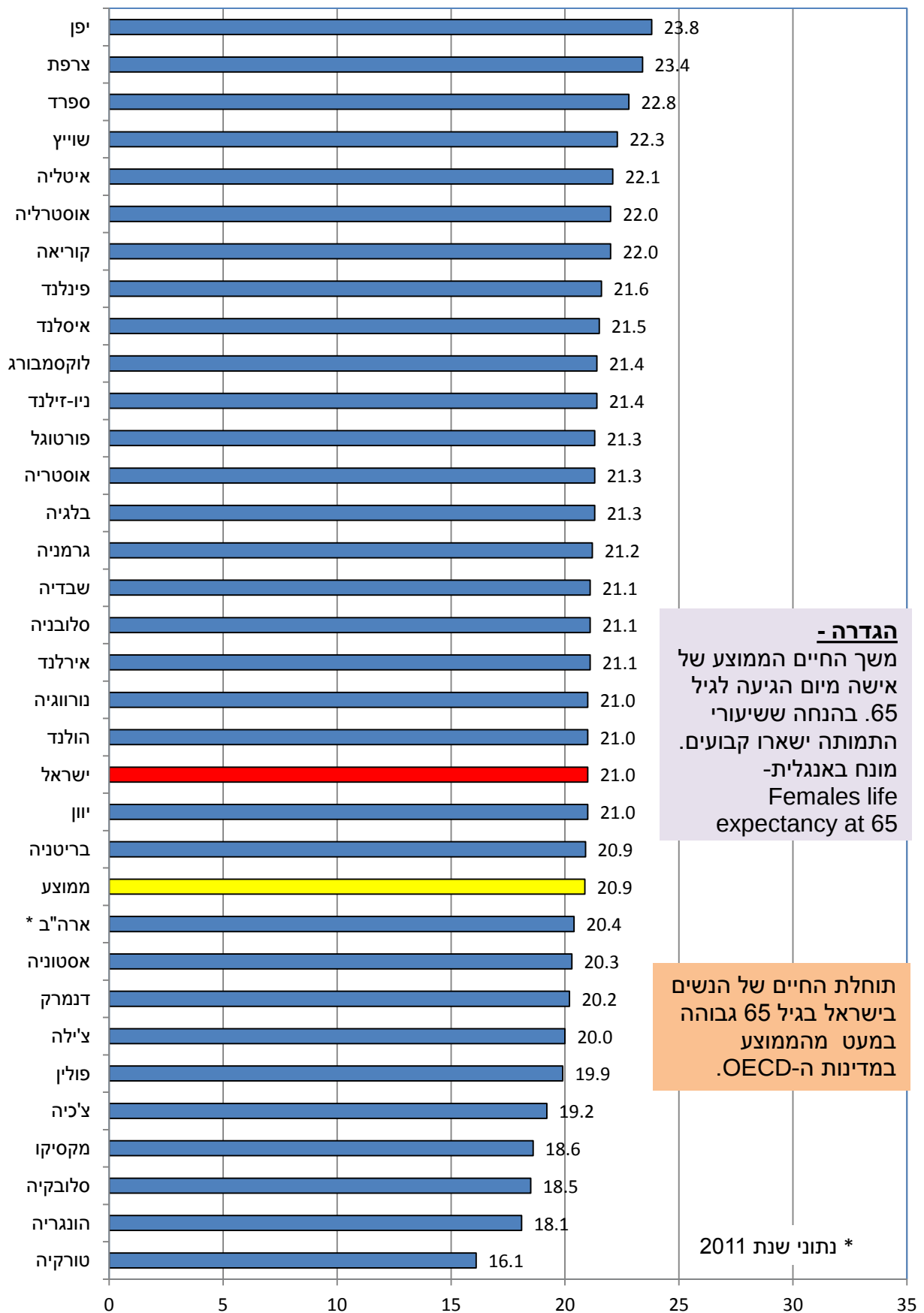
תרשים 9 - תוחלת חיים בלידה - נשים - 2012

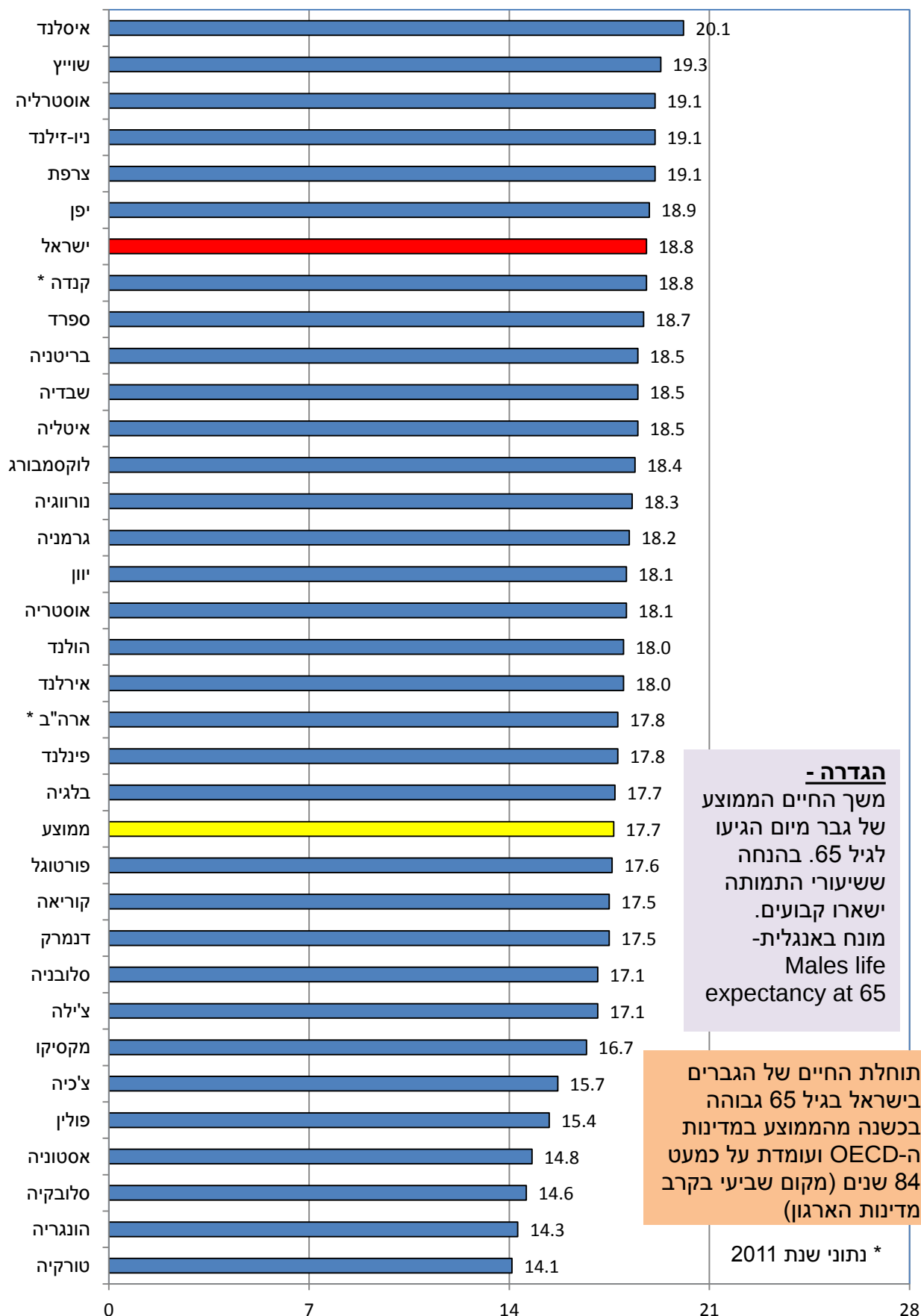
תרשים 10 - תוחלת חיים בלידה - גברים - 2012

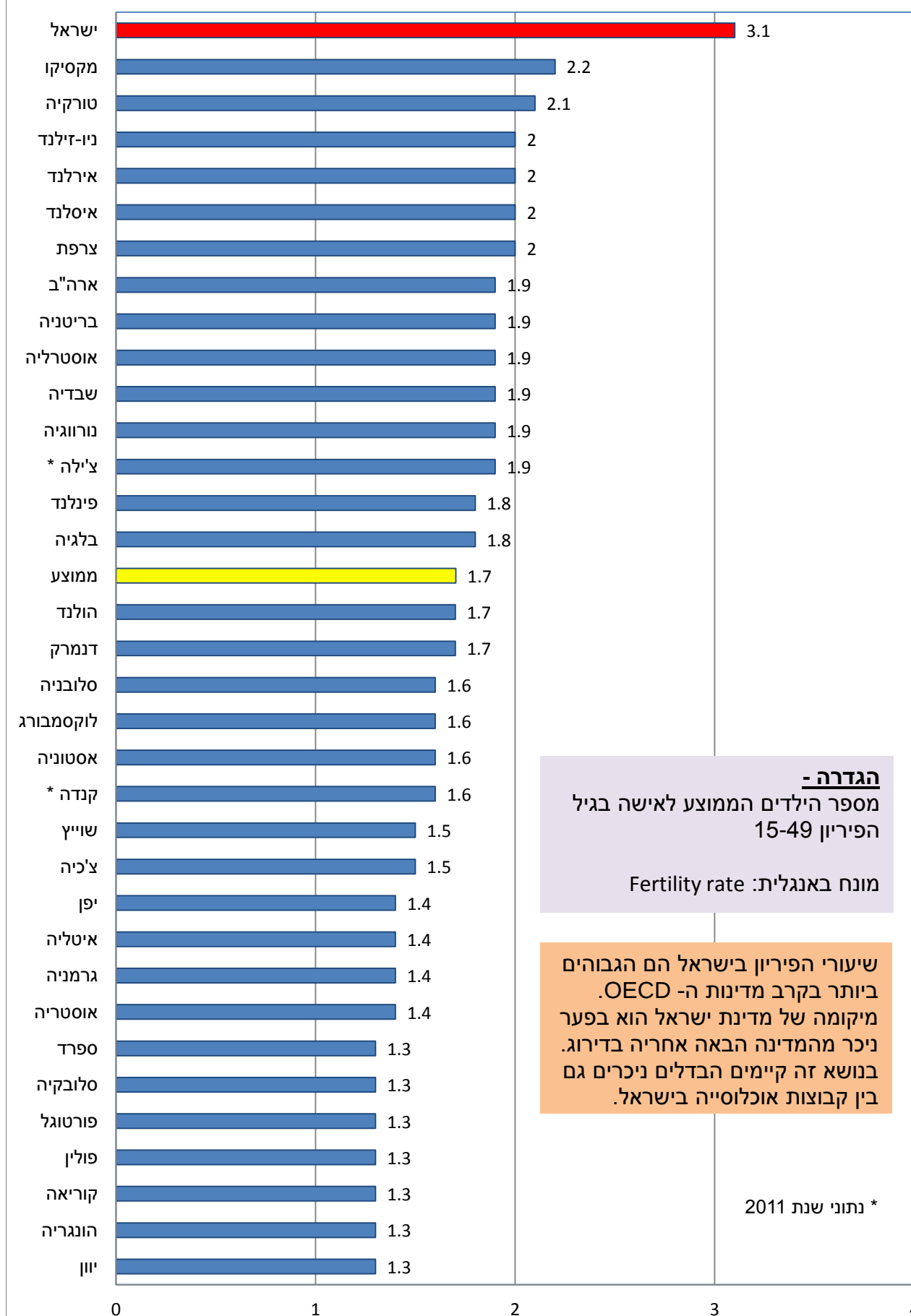
תרשים 11 - תוחלת חיים בגיל 65 - נשים - 2012

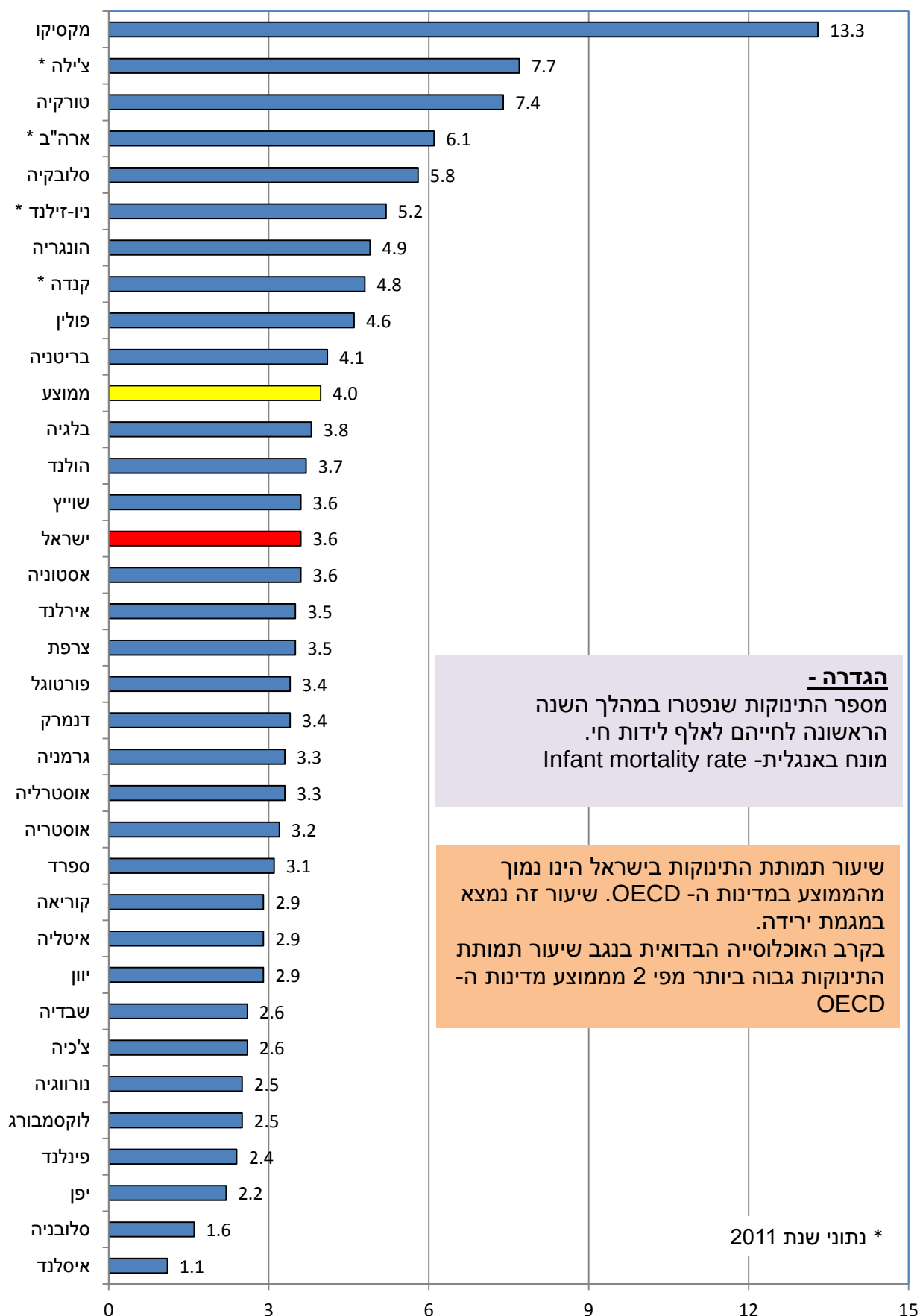
תרשים 12 - תוחלת חיים בגיל 65 - גברים - 2012

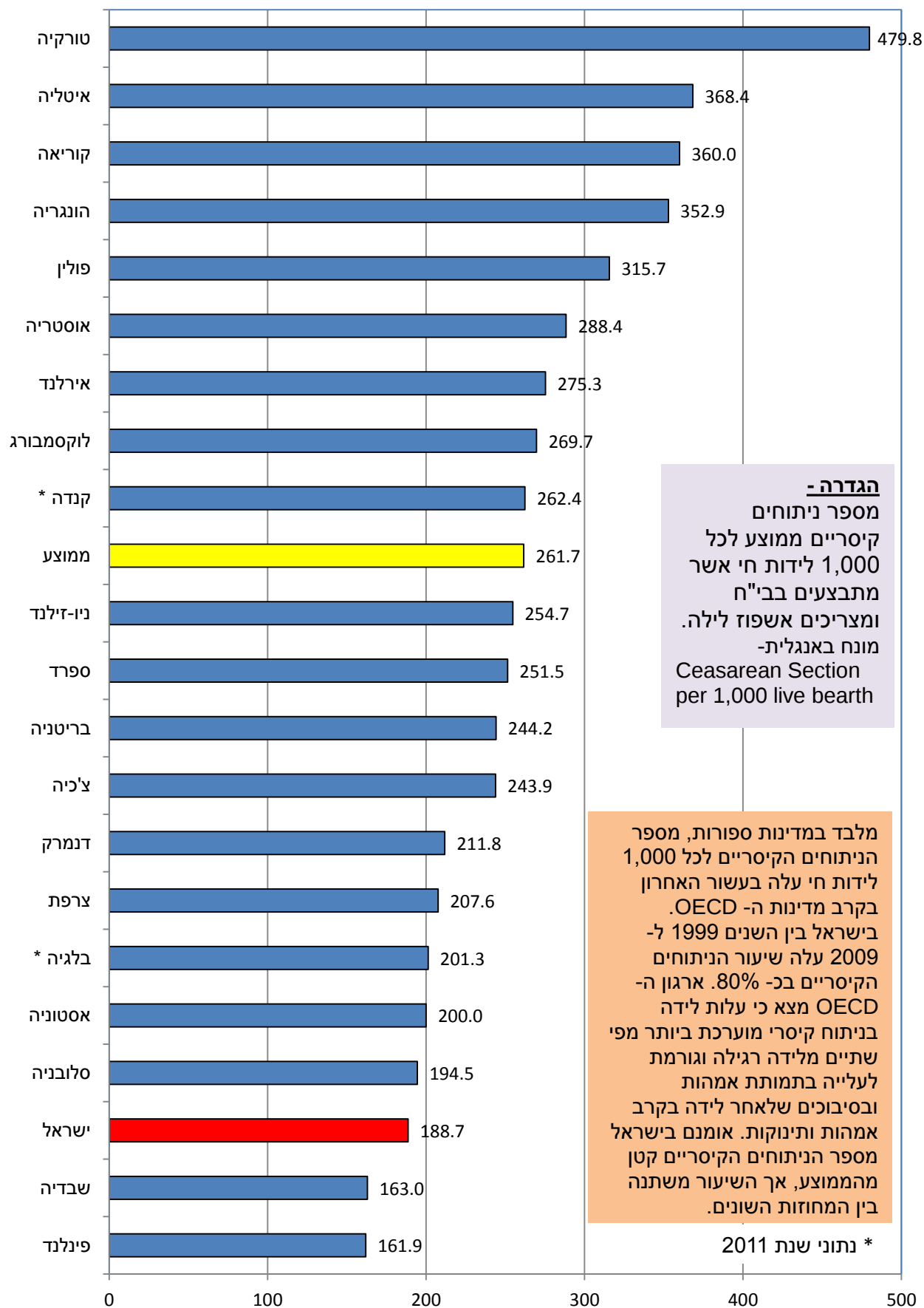
תרשים 13 - שיעור פיריון לנשים בגיל 15-49 - 2012

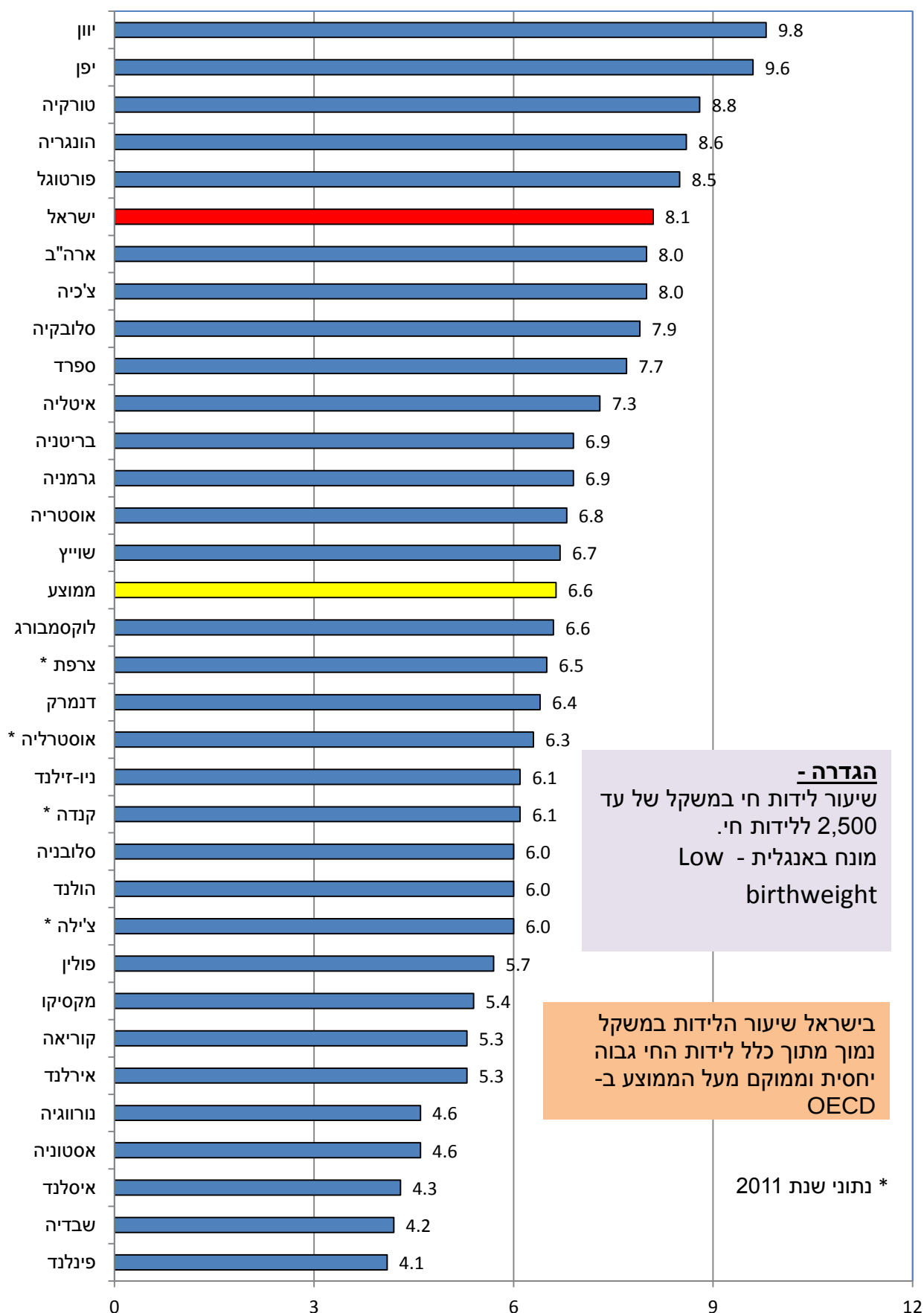
תרשים 14 - תמותת תינוקות לאלף לידות חי - 2012

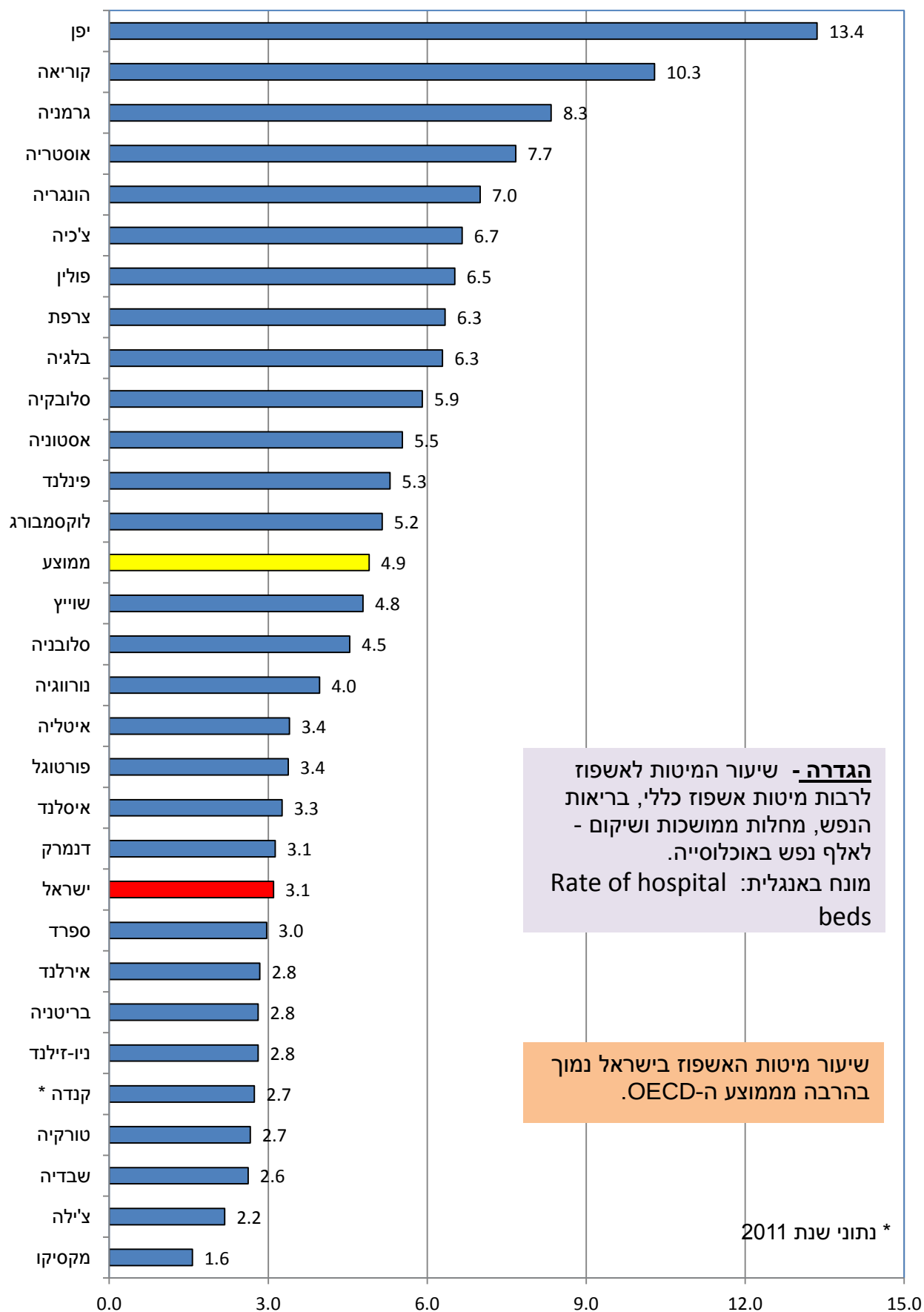
תרשים 15 - ניתוחים קיסריים לכל 1,000 לידות חי - 2012

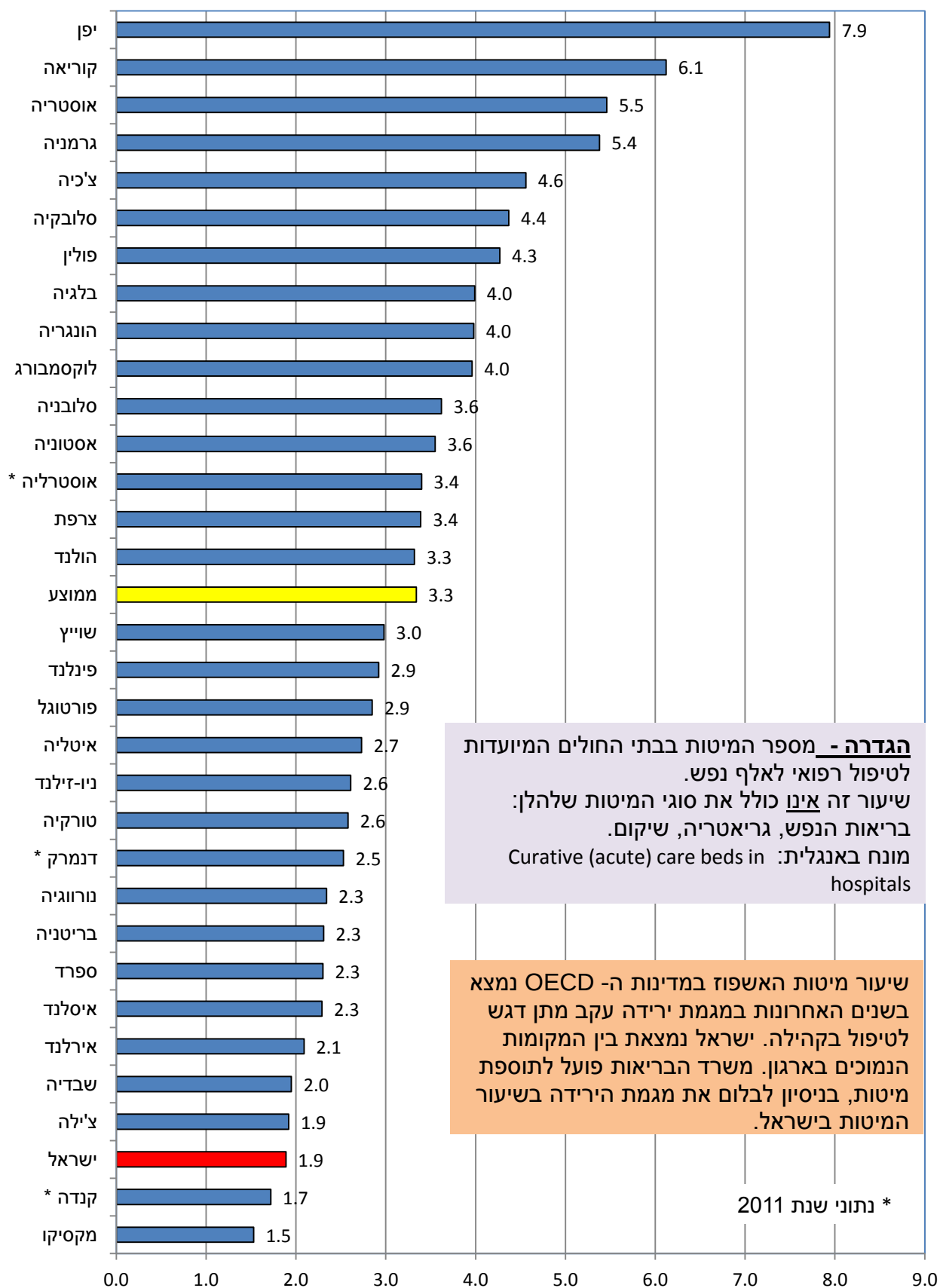
תרשים 16 - שיעור לידות במשקל נמוך - 2012

תרשים 17 - שיעור מיטות אשפוז לאלף נפש - 2012

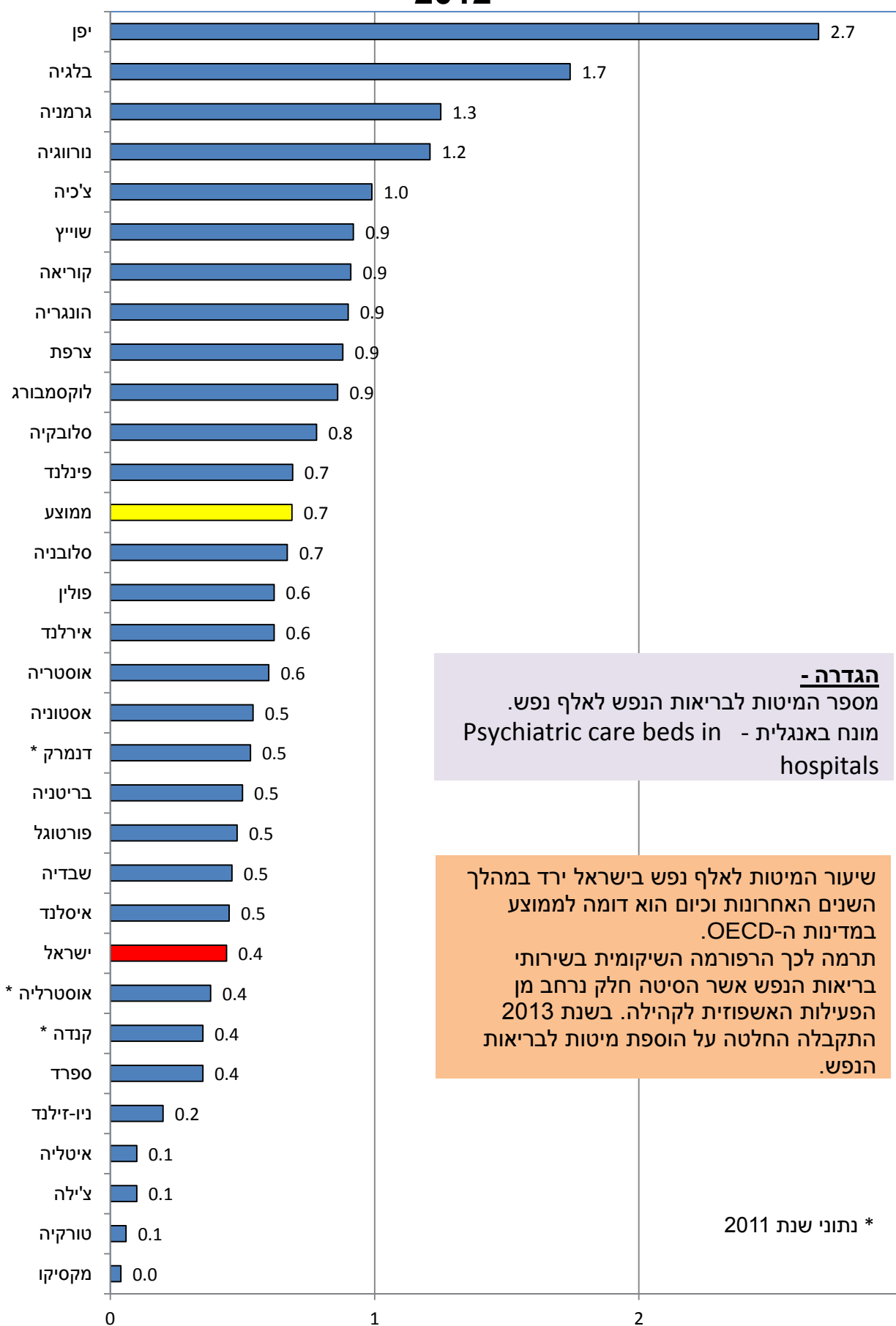

תרשים 18 - שיעור מיטות לאשפוז כללי לאלף נפש - 2012

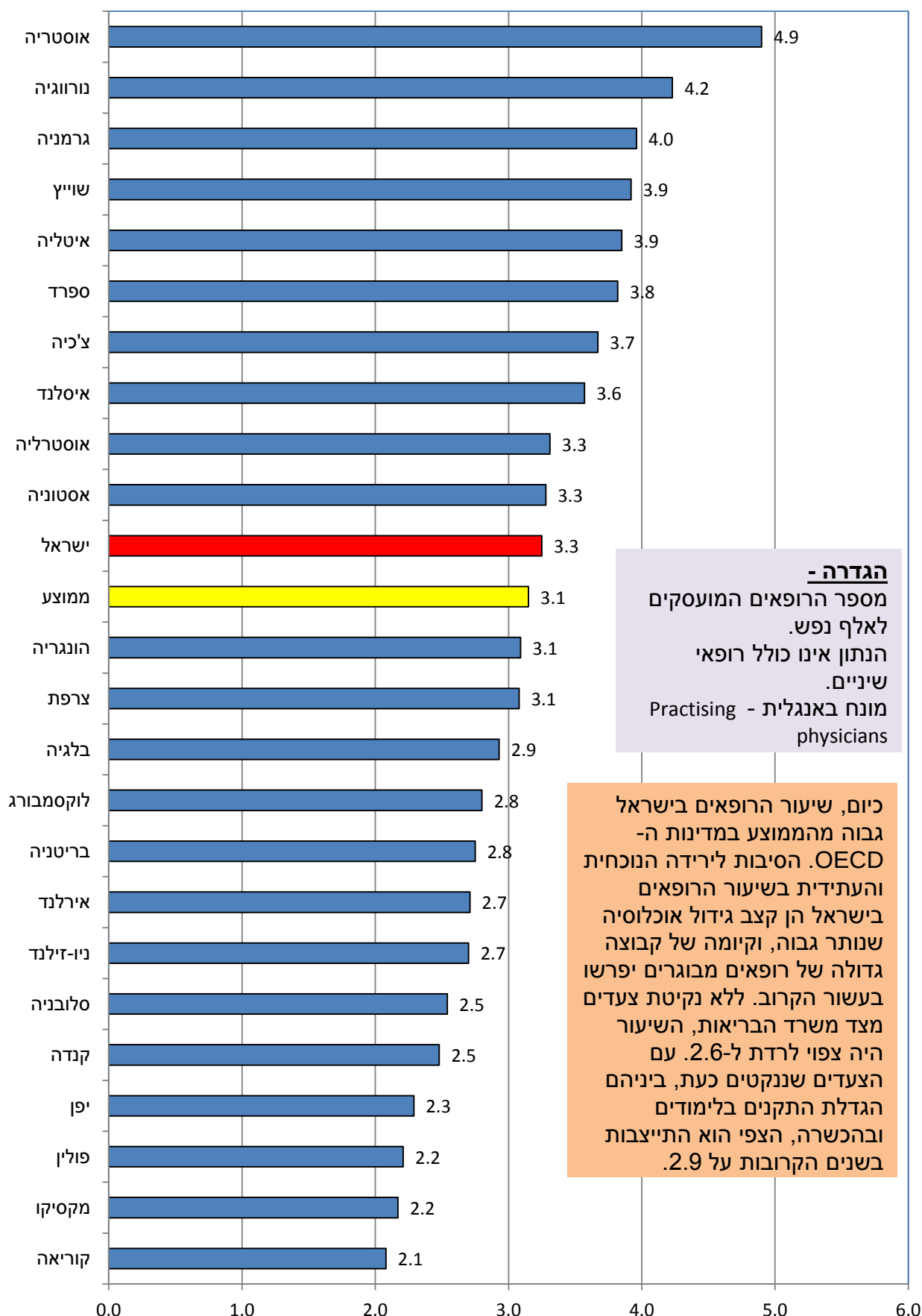

שיעור מיטות האשפוז במדינות ה-OECD נמצא בשנים האחרונות במגמת ירידה עקב מתן דגש לטיפול בקהילה. ישראל נמצאת בין המקומות הנמוכים בארגון. משרד הבריאות פועל לתוספת מיטות, בניסיון לבלום את מגמת הירידה בשיעור המיטות בישראל.

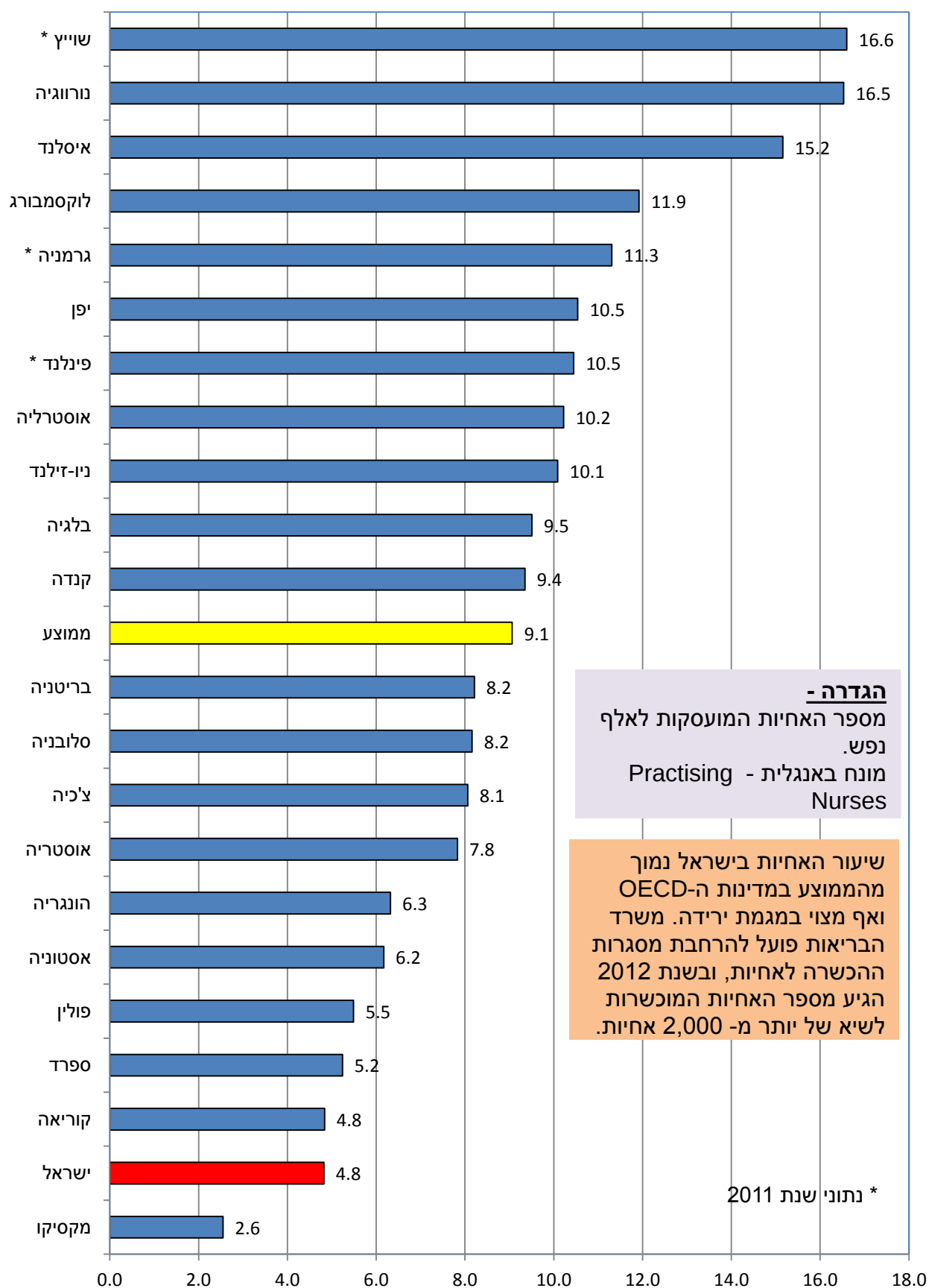
תרשים 19 - שיעור מיטות אשפוז לבריאות הנפש - 2012

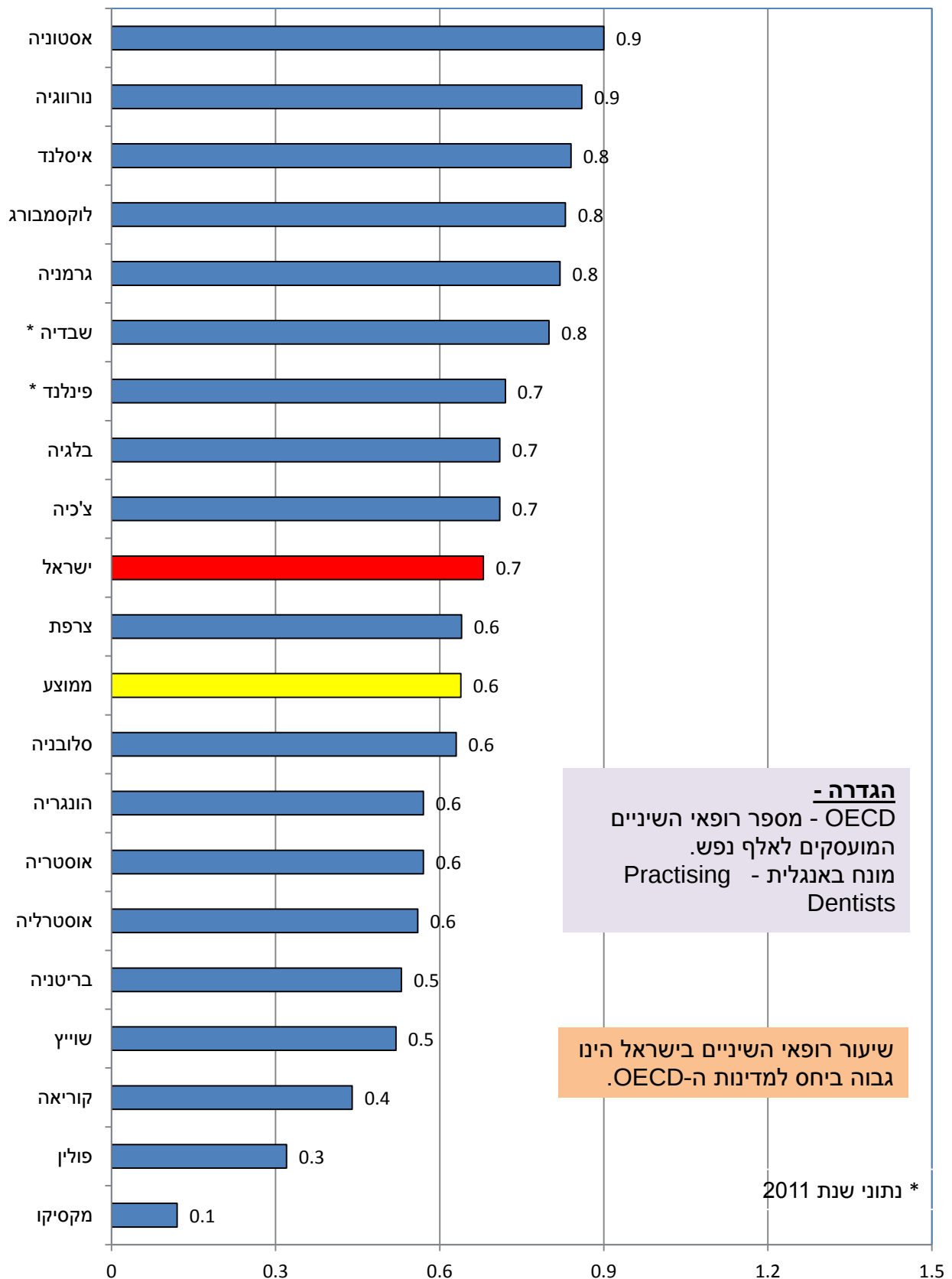
תרשים 20 - שיעור הרופאים המועסקים לאלף נפש - 2012

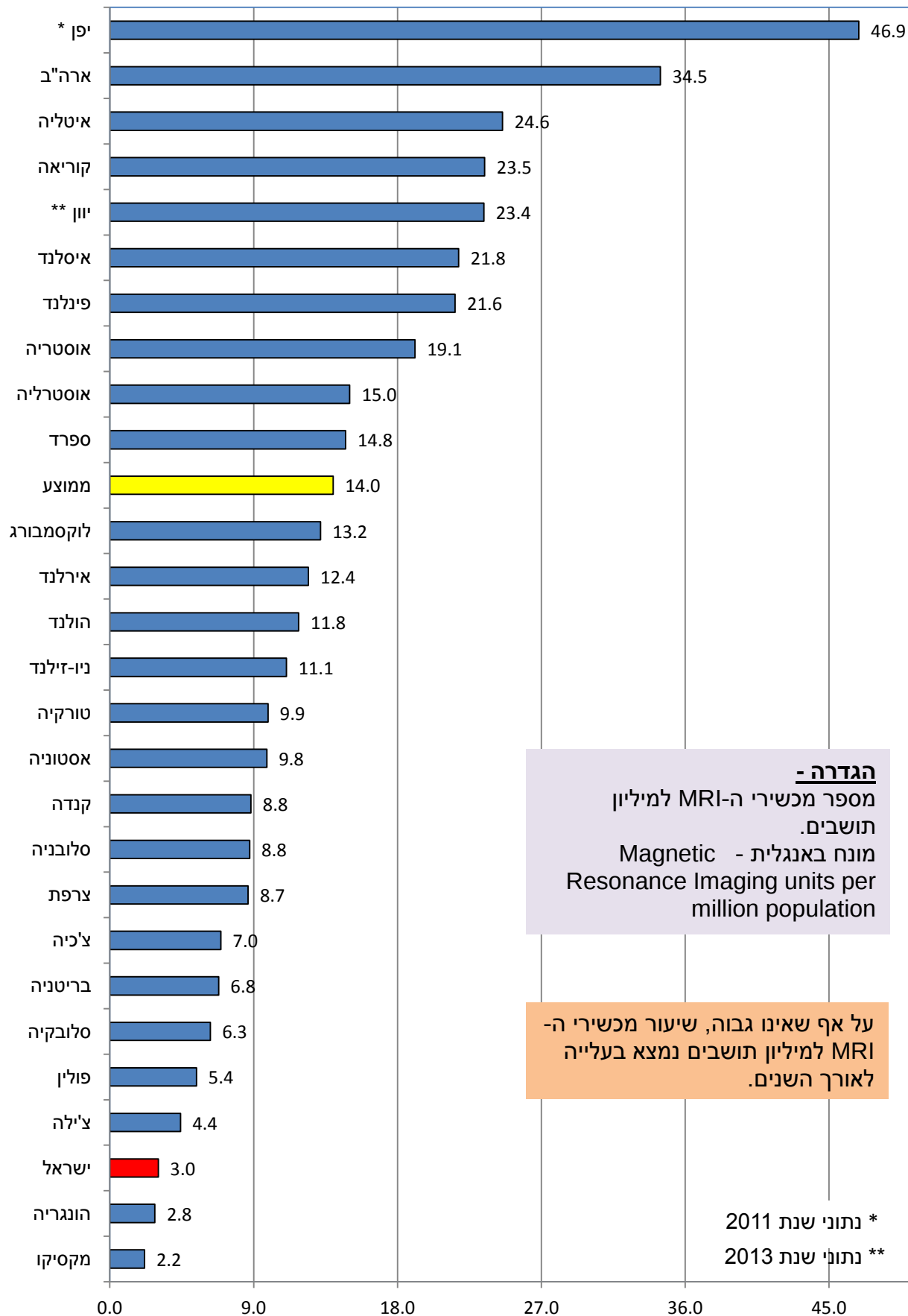
תרשים 21- שיעור האחיות המועסקות לאלף נפש - 2012

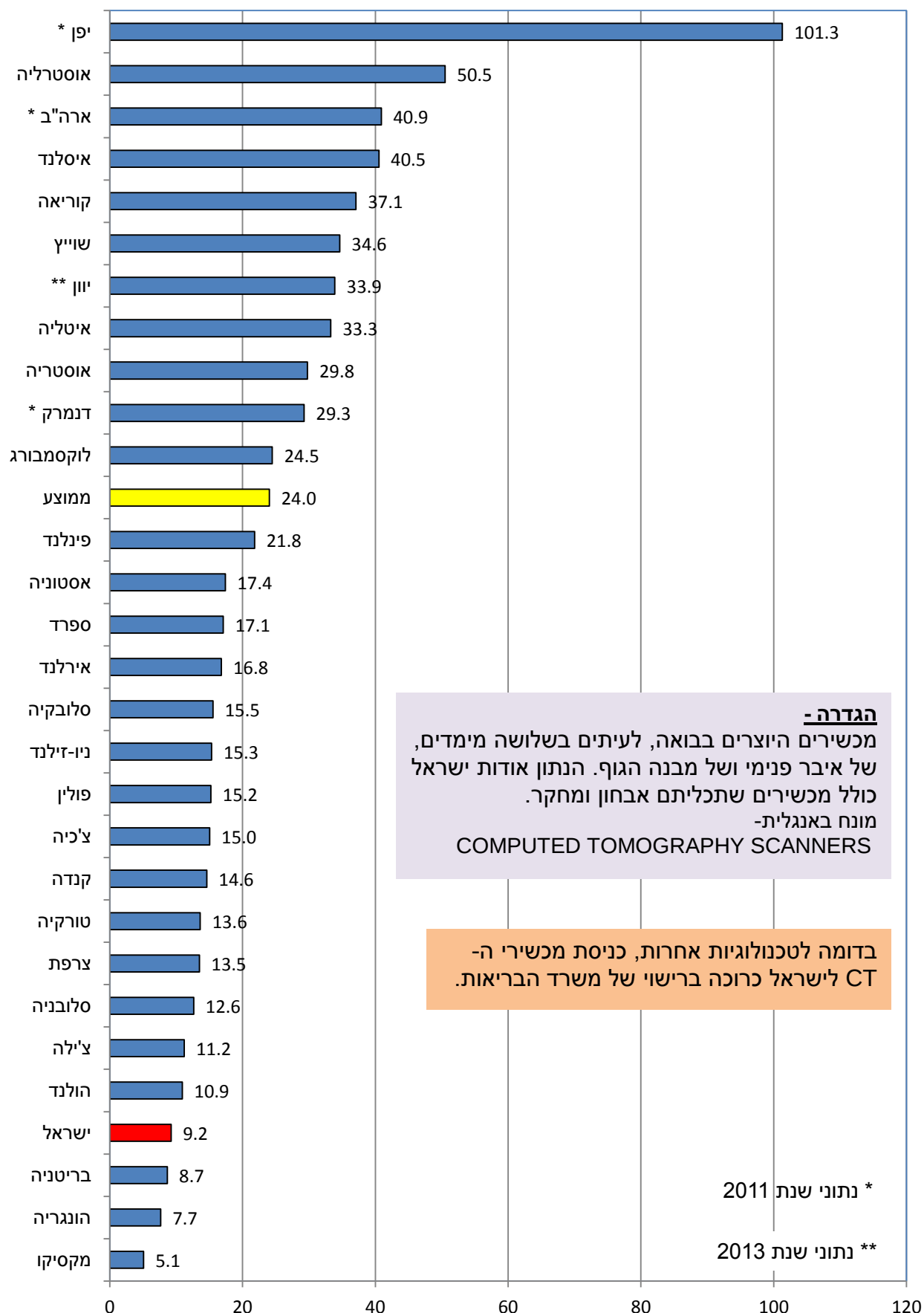
תרשים 22 - שיעור רופאי שיניים המועסקים לאלף נפש - 2012

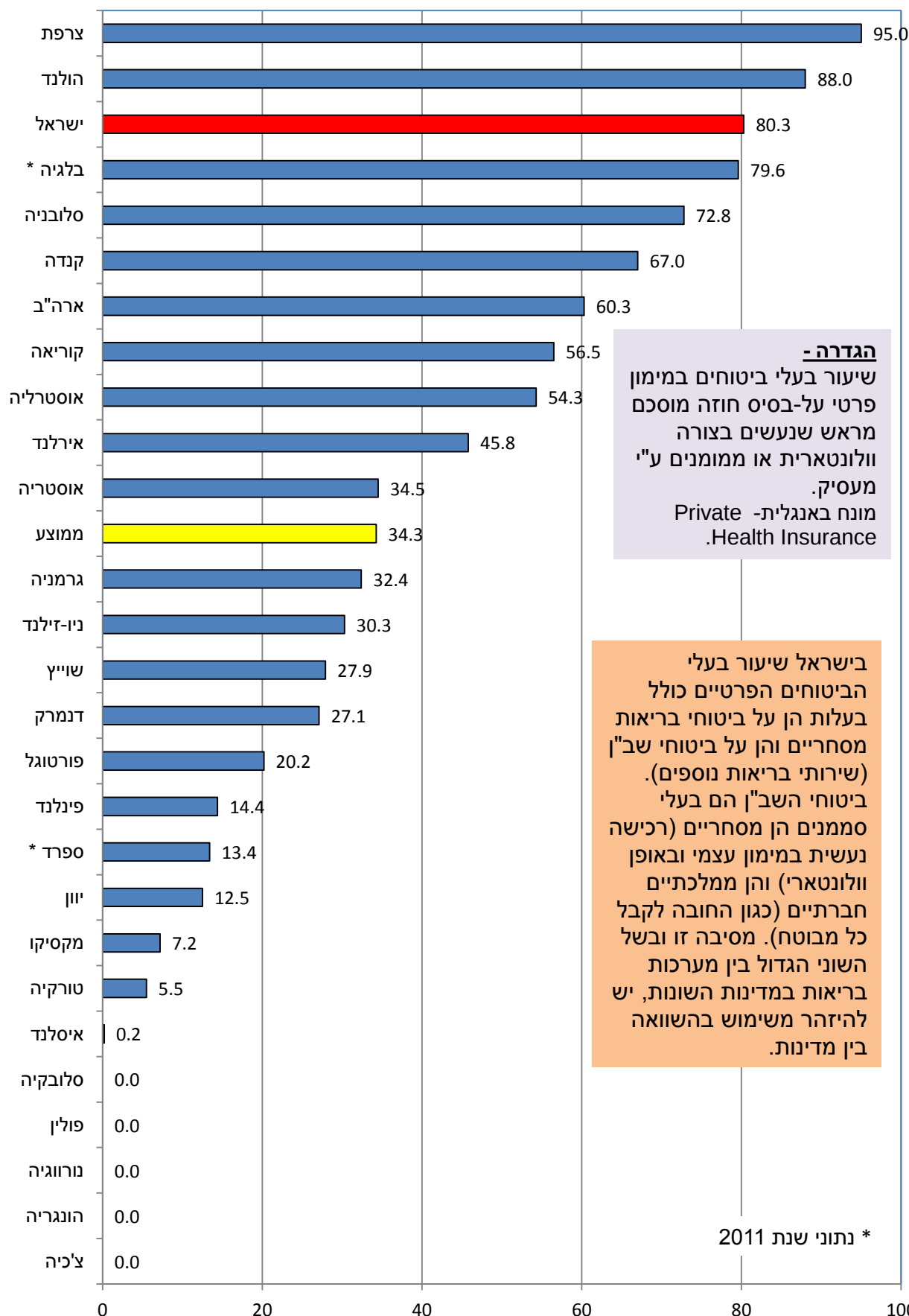
תרשים 23 - שיעור מכשירי MRI למיליון תושבים - 2012

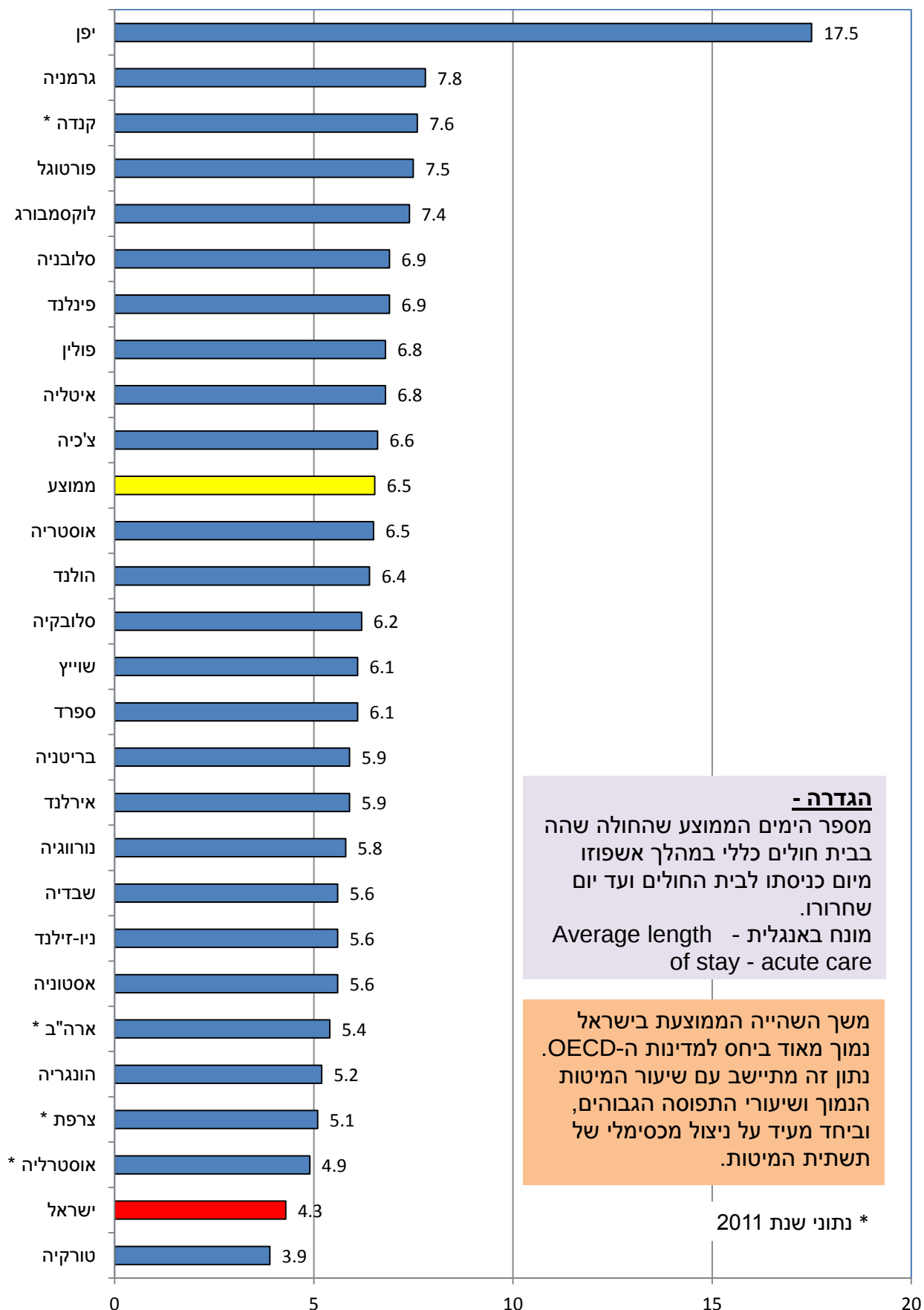
תרשים 24 - מספר מכשירי CT למיליון איש - 2012

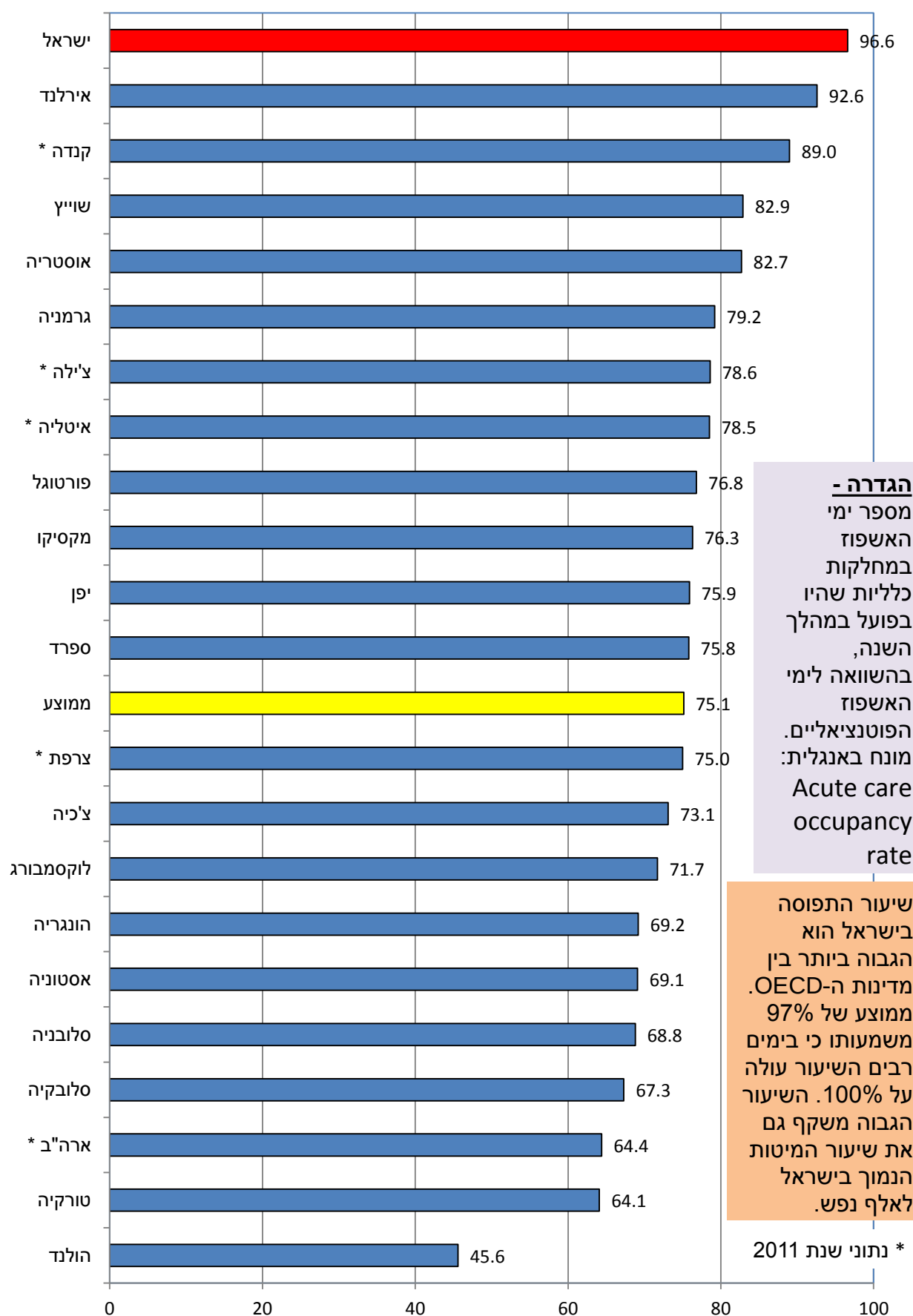
תרשים 25 - שיעור בעלי ביטוחי הבריאות הפרטיים באוכלוסייה לשנת 2012

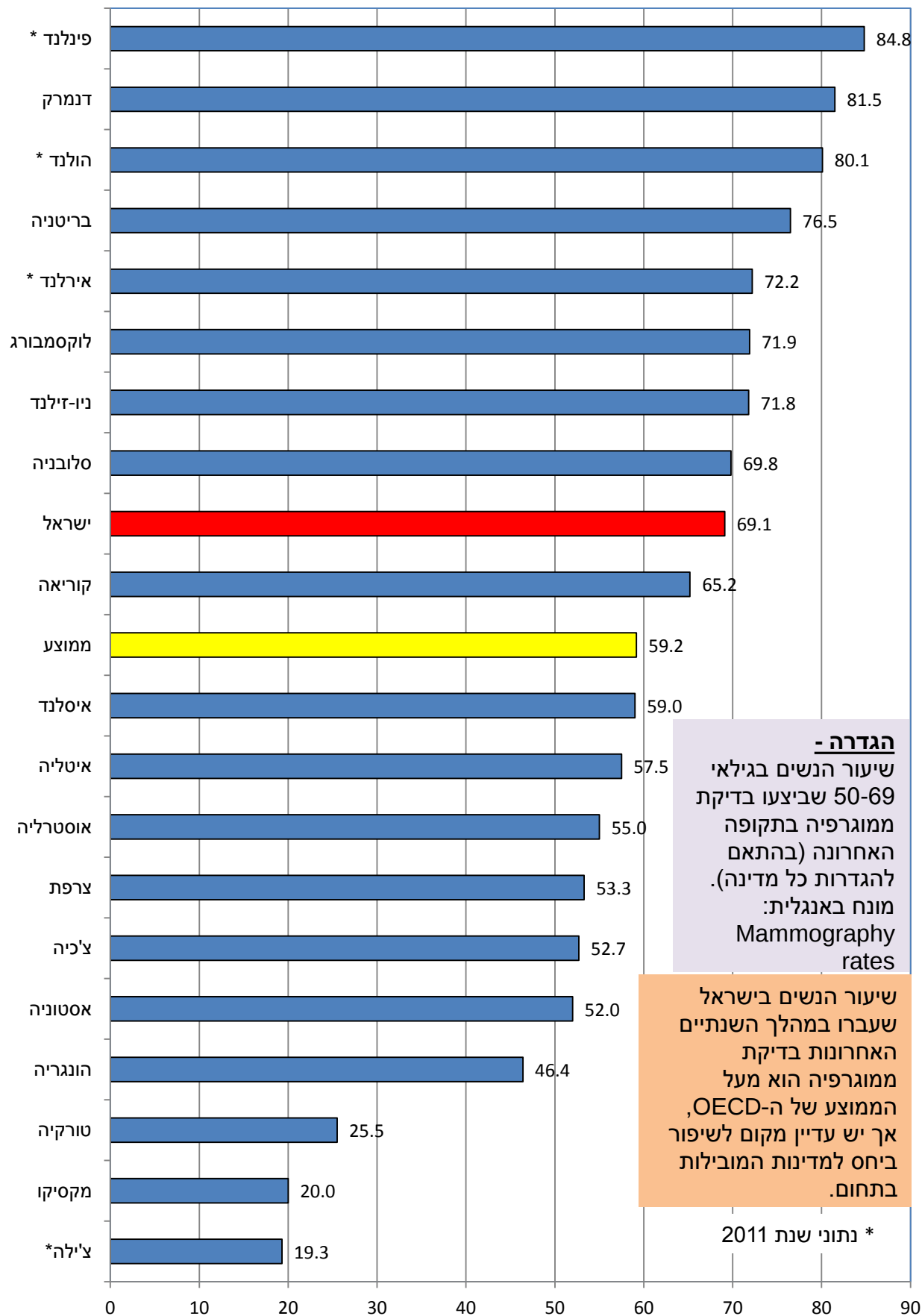
תרשים 26 - ימי שהייה ממוצעת באשפוז כללי - 2012

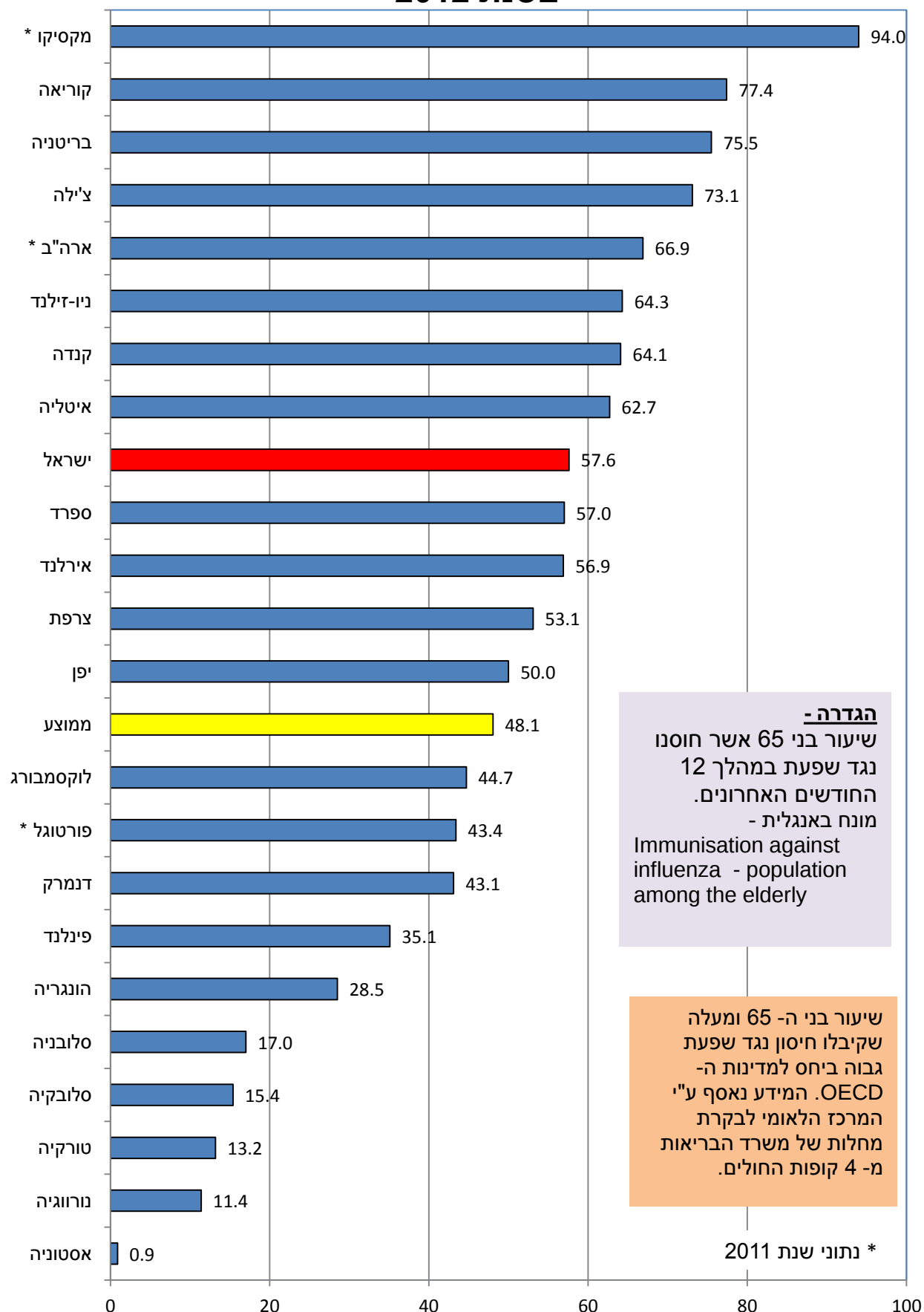
תרשים 27 - שיעור תפוסה מיטות אשפוז כלליות - 2012

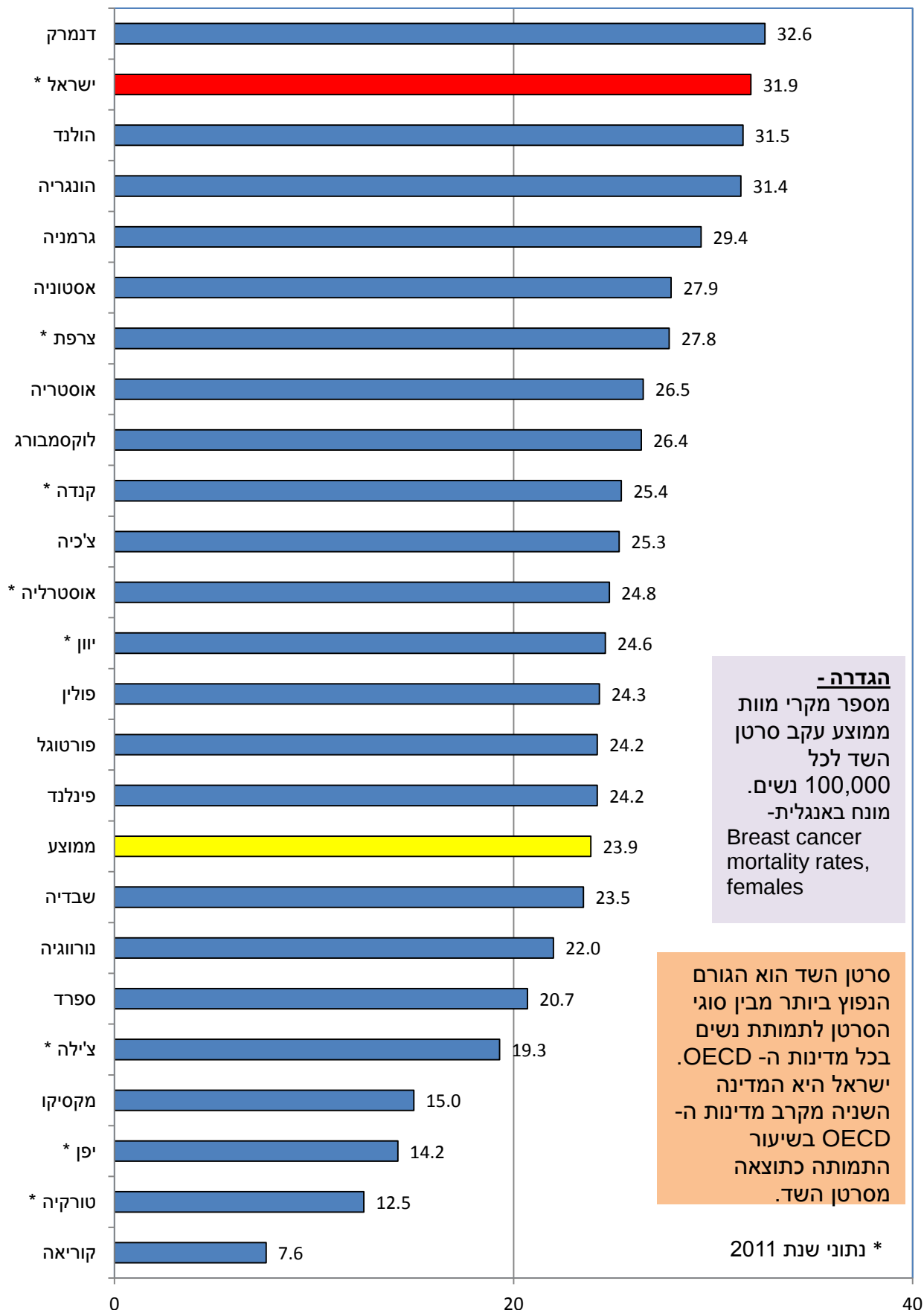
תרשים 28 - אחוז ביצוע בדיקות ממוגרפיה בגילאי 50-69 לשנת 2012

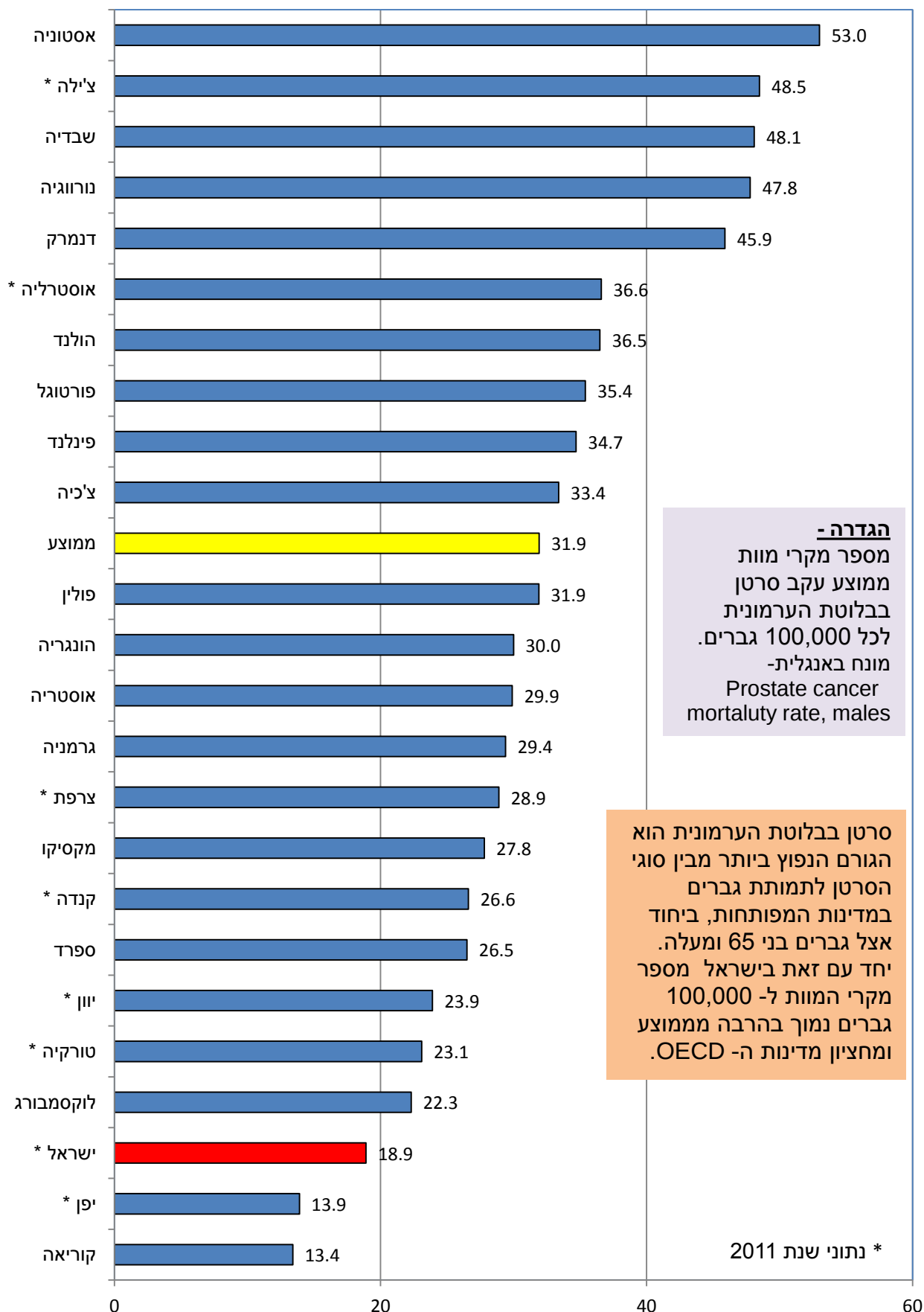
תרשים 29 - שיעור בני 65 ומעלה שהתחסנו נגד שפעת בשנת 2012

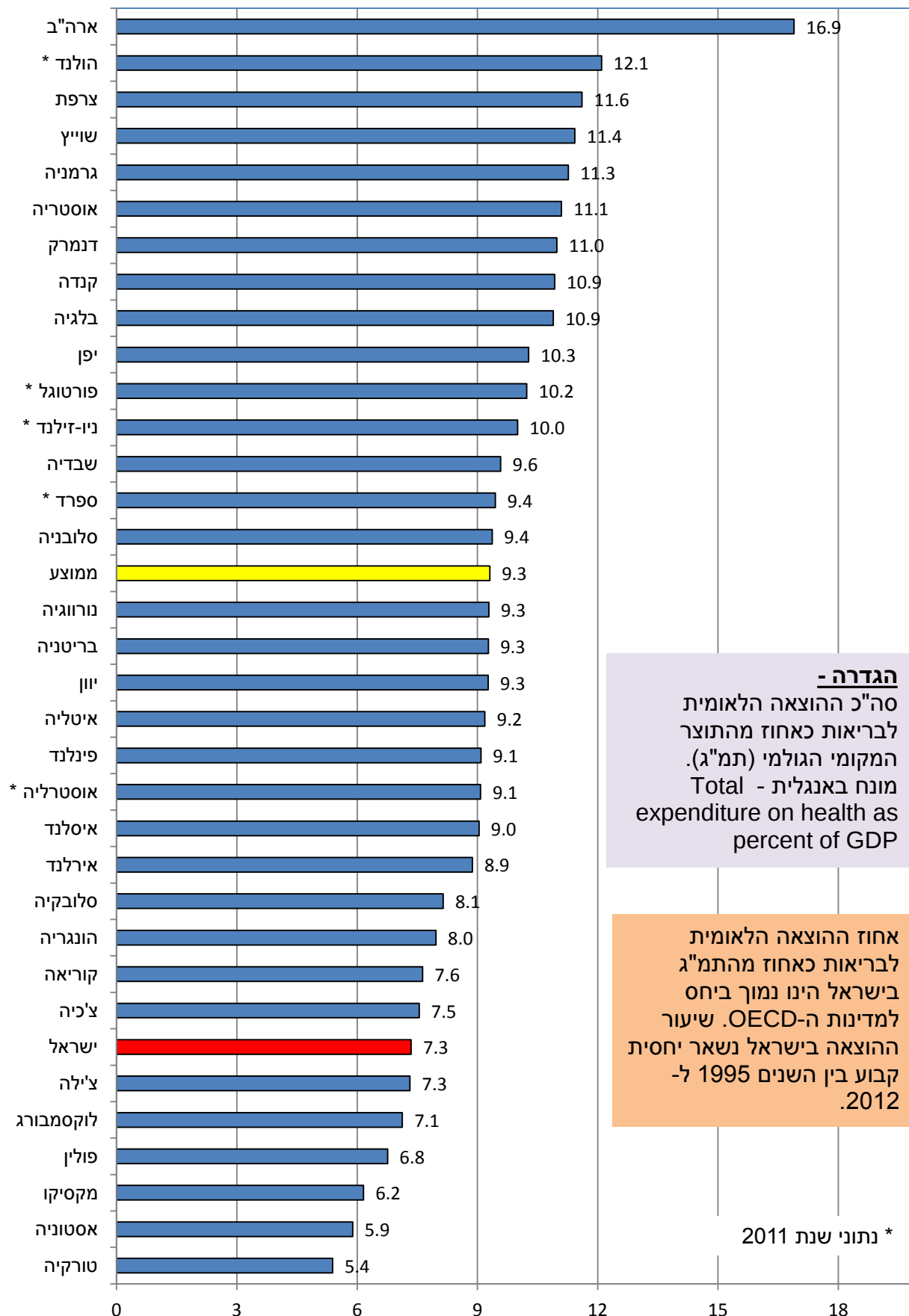
תרשים 30 - תמותה כתוצאה מסרטן השד לכל 100,000 נשים מתוקנת לגיל - 2012

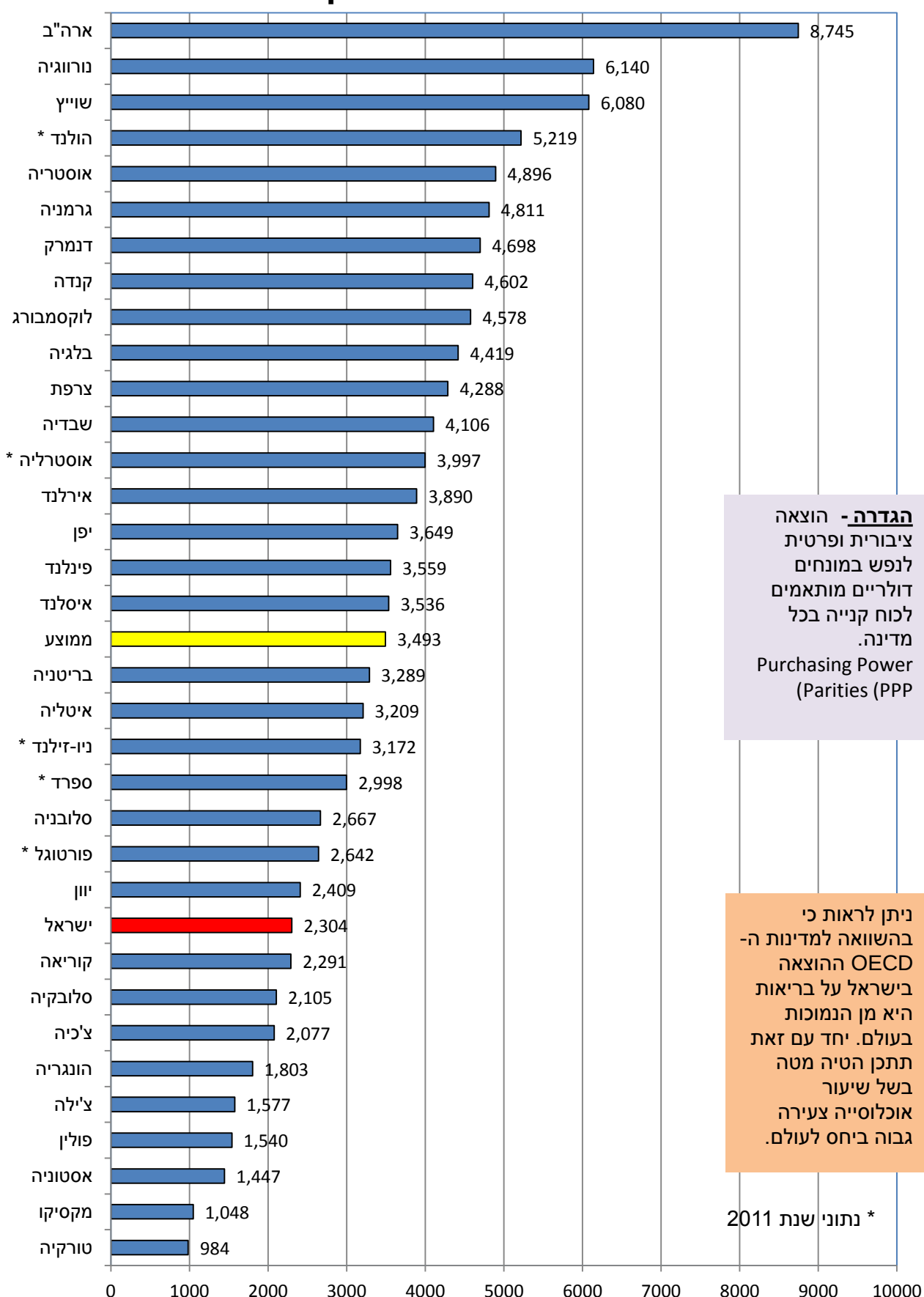
תרשים 31 - מוות כתוצאה מסרטן הערמונית לכל 100,000 גברים לשנת 2012

תרשים 32 - ההוצאה הלאומית לבריאות כאחוז מהתמ"ג - 2012

תרשים 33 - ההוצאה הלאומית לבריאות לנפש בדולרים במונחי שווי כח הקנייה PPP

תרשים 34 - אחוז המימון הפרטי מסך ההוצאה הלאומית לבריאות - 2012

